

JA NØKY MIDI JA PABLO TYANĠGAJX JA ROMĪT JAA'Y

*Ku ja Pablo tnijayi pøn tjanchja'widip ja Jesu-
cristo jam Roma*

¹ Pablo'ajtp øts, jøts øts ja nwindson'ajtim Jesu-
cristo nmidumpy. Øts ja Dios tø xwi'ixy jøts øts
yide'en ngudanaabyi'att. Yide'en idø'øn wa'ats
kajpxy nbiktaajkin, ja' øts idø'øn tø xanibiktaagi
jøts øts ja ngajpxwa'kxīt ja kyajpxy ja y'ayujuk
midi nitso'ok'ajtin xukpaajtimp.

² Pø mā windi'ixyip Dios Teety yø tnigajpxni,
jøts ja kyugajpxy ttukyiknaxy yø'øbi winmaa'ñ
yø'øbi ixpøjkin jap mā y'ity ja kyajpxy ja
y'ayujuk, ³ jøts tnigajpxy ja Dios U'nk pøn
nwindson'ajtim Jesucristo'ajtp. Ku ja tnigajpxi
ja yjaa'y'ajtin ja ñaxwiiñ'ajtin, ja rey David idø'øn
ja y'apteety'ajtpy; ⁴ kuts ja dios'ajtin, jats ja
tyiknigaxi'jky ku xemikøjxp jadigojk yjujkyjky
jøts kyutujky møk'ampy, jøts ku dø'øn ja Dios
U'ngi. ⁵ Ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp
øøts ja Dios Teety tø xmø'øy ja kunuu'kxin jøts
øøts ja ngudanit, jøts ya naxwiiñ yja'attit pøn
tjanchjawidip pøn tpaduujnidip ja Dios yja' o
ma'et o magajp. ⁶ Jøts meets idø'øn nayide'en
mjaa'y'ajtmi, nayi tøxi ja Dios mwi'ijxyidi jøts
meets ja Jesucristo mja'atidit.

⁷ Meets idø'øn nnija'ayidip niwine'enin jam
mdsøøniidi mdanidi Romit kajpkøjxp, niwine'enin
ja Dios mdaba'ayøyidi ja chojkin, jøts ja

mdamidsøkyidi jøts ja amuum mnadyamiyoxidit. Mbattipts ja kunuu'kxin jøts ja øy'ajtin midi ja Dios Teety yajkpy møøt ja nwindson'ajtim Jesucristo.

Ku ja Pablo Romay'ats'otswa'añ

8 Jawyeen øts ja Dios Teety ndukmøjawi ndukunuu'kxyjawi ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp, ku mee ni'ijtyi myiknigajpxti myiknimadya'akti øy madsoo sa ja janchja'win xjagyapti. 9 Diosts testigi'ajtp pøn øts ja y'U'nk ja kyajpxy ja y'ayuujk ngajpxwa'kxip amumjoojt, ku meets ejtp nja'myech ku øts ja Dios nmidsapkajpxy. 10 Ejtp øts ja Dios n'amidøy nbøktsøy jøts tyik'amøjatt jøts mee n'ats'ext, ja' kø'øm kyunuu'kxingøjxp. 11 Ja ku nbaatwa'andi n'eixwa'andi jøts nmo'owa'andi yiin waan ja pudøjkin sa Dios ttsøky, jøts yjaakmøjit yjaakmayit ja m'ajot'ajtindi. 12 Jade'en'ampy øts idø'øn ndijy jøts nixem niyam nnagyajpxjot'amøjka'andit nyiknigaxø'jkindit, jade'engøjxp sa jadu'uk jadu'uk njagyeyjpyindi ja janchja'win.

13 Uknimadowdi migu'uktøjkti, kawinaak ojk øts jam tø njanchjanøjkxwa'añ jøts mee n'ats'ext, ni ixymbaatnim ø nganijkxy. Jade'en'ampy øts jam njanøjkxwa'añ jøts meets ndukmadowa'añ ja Dios yja', jøts ø n'ext sa wyingaxi'iky øts ja ndunkjøøjp, sam ø tø n'ixy abikyajp ma jaty ø tø nwidity. 14 Xpaat'ajtpxi øts niduki'iyi pøn ka'israelit jaa'dyi, wan ja t'ixpikyidi tka'ixpikyidi; 15 jøp'ijxy ø nnanky'ityi jøts mee nayide'en ndukmado'ot ja Dios y'øgyajpxy ja Dios y'ømyadya'aky, pøn jaty jam Roma tsinaadyip.

Sa ja møk'ajtín tjagyepy ja Dios y'øgyajpxy ja Dios y'ømyadya'aky

¹⁶ Ka' øts ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky ndatsø'ødyuujniyi, pø ja'axi ja' myøk'ajtín ja'axi ja yiktumpy, jøts ja ñitso'ok'attí pøn tjanchja'widip ja nwindson'ajtín, ja israelit ja'a'y tyimyjapaajtídi, nayide'ents pøn ka'israelitjaa'yimidi. ¹⁷ Yø'øbi øgyajpxy ømyadya'aky tñigajpxp jøts ku janchja'wingøjxp ja Dios xkupijkyindi, janchja'wingøjxp ja'ayi sam ja Dios kyajpxy y'ayuujk tyiktaań ku wyaañ yide'en: “Pøn kupøjkip ja Dios, ja yjanchja'win ja ttukpaatip ja xemikøjxpít tsinaa'yín.”

Ja naxwii'ñit ja'a'y pyøky

¹⁸ Jap tsajpjøtpy ja Dios tyiktsøøñ ja møj ayo'on, jøts ja ttuktagida'aky ja kawindiyyaa'dyi ja ka'øyjaa'dyi, pøn kya'øy'ajtingøjxp kyanankñijawíwyajnidip ja Dios yja'. ¹⁹ Yjanija'widip wa'ats jøts tigøjxp pyaat'atyí ku ja Dios yiknijawít, pø tøxi ja kø'øm tyuk'ijxyidi ²⁰ sa ja myøk'ajtín y'ejxi tyiyi øy ja yjagagaxi'iky. Jade'en'ampyts ja yik'ixy yiknijawí ku yik'ixy sa ja tø tyik'øyi ja naxwii'ñit, jøts ku ja' tu'ugyi Dios'aty ku ja myøk'ajtín xemikøjxp myajada'aky; paty ja ka'ap pyaat'atyídi ja'abi ja'a'y jøts ja yiktamaa'kxtit jøts ku dø'son ja Dios ja tkanijawídi. ²¹ Øy ja tjanijawídi ja Dios jade'en, ka'a'pts ja twindsø'øgídi, ka'ap ja tmøjawídi tkunuu'kxyjāwídi sam ja Dios pyaat'atyín. Ne'egi wimbet'ampy ja ne'egi wyinmaydi, ja' tyajotkøjxtip midí niti kawamp jøts ja wyinmaa'ñ kya'øyi, wimbeets kugoots y'ejtnídi. ²² Øy ja

yjawa'andi jøts ku ja wyijyaa'yidi, jade'ents ja yjatti pøn niti tkajajtip; ²³ tøts ja t'ixwejtsidi ja Dios kyunuu'kxin, midi nijuuni kawindigøøpy, jøts ja tyikmøjtøkidi ja jaa'y yja' ja awanax midi windigøøpy ejtp, joon paat y'awanax, tsaan paat y'awanax, uk nayide'en øy midi jiyujk midi maktaxk ja tyeky.

²⁴ Yø'ogøjxpts idø'on Dios ja tø myajtstu'udyidi, jøts ja tø tpanøjkxti ja kyø'øm tsojkin ja kya'øwyinmaa'n (midi'iyim ja y'ijty y'ukjagyajptip), jøts jade'en tsø'odyumbim y'adø'øtsti nixem niyam; ²⁵ ja ku ka'ap tjanchja'widi ja Dios tyiy'ajtin. Ja' ne'egi myibøjktip ja tum ja taay, jøts ja ja' tø twindsø'øgidi ja pikta'aky midi ja Dios tø t'ødyuñ, jøts ni ja Dios ne'egi kø'øm kyayikwindsø'øgi, pøn paat'ajtip amuum ja windsø'jkin. Jade'en idø'on ja y'ejxi tyiyi.

²⁶ Patyts idø'on Dios ja tø y'ixmachidi jøts ja jade'en y'am'adø'øtsti chaach'adø'øtsti; ja tø'øxyøjk paat ja tyiktigajtsnidi ja tyø'øxyøjk'ajtin, tum wimbet ttundi sam ka'ap pyaat'atyi jøts ja jade'en y'adø'øtstit. ²⁷ Jøts yaa'dyøjk nayide'enmidi; ka' t'uknitanaañidi ja yaa'dyøjk'ajtin ku ja tø'øxyøjk møøt, kø'ømyi ja tukyaa'dyøjk ñay'ejxkiyidi nixem niyam. Tukyaa'dyøjk ja axøøk y'adø'øtsti, ja ayo'onts idø'on ttagidajkidip jøts jade'en tyuktuñidi ku tkamøjpikta'akti ja Dios.

²⁸ Kumi ka'ap ja Dios tnijawiwya'andi, patyts ja tø myajtstu'udyidi jøts ja y'axøøkwinnmaa'n tyikmajada'akti, jøts jade'en y'adø'øtstit sam ka'ap pyaat'atyi. ²⁹ Tum ja ka'øybi winmaa'n

yjagyajptip, ja kawindiy'ajtin ja axøøk'ajtin, y'ama'at'ajtkøjxtip o ti, ja ka'øy'ajtin y'amidip yjotpidip, windii'ñjaa'y'ajttip, yikjaa'y'o'ktip, kudsep yjaa'y'ajttip, win'øø'ndip jøts tum wenk øy pøn tnmadyaagidi.

³⁰ Ja pagajpxk ja' tyunk'ajttip, ka'ap ja Dios ttsokti, yjemjaa'yidi tyejaa'yidi, namyikaxi yjaa'y'atti. Tum ja ka'øybi wyinmaa'ñ'ajttip, ka'ap tyeety tyaak tmimadowdi, ³¹ ka'ap yja'gyukidi, ka'ap y'ayuujk tpadundi, ka'ap yujy'ajtin tjagyapti, ka'ap tjatti jøts myaa'kxuktit jøts ka'ap pøn t'ayo'ejxti. ³² Yjanija'widip wa'ats sa Dios tyikutuky; wa'ats tjanijawidi pøn jade'en adøtstip jøts ku ja kyudig'ødyit xemikøjxp. Jøts nijade'en tkadamajststu'utti, tyun'adøtstip jade'en jinaxy. Tyaxondaktip ku t'ejxti nayide'en y'adøtsmidi jadu'uk jadu'uk.

2

Tiy'ajtingøjxp ja Dios tyiidyuñ

¹ Ja'agøjxp ka' mbaat'atyi jøts ja myiktamaa'kxt øy sa mjawa'añ, metsxi mbayø'øpy jadu'uk øy pøn, mdyimyjapøni mets. Ku jade'en m'adi'ich kø'øm mnadyanipiky ja ayo'on, mbayø'øpy jadu'uk jøts m'adøtspts jade'en kø'øm. ² Nnija'windipts adøm jøts ku Dios tiy'ajtingøjxp tyiidyuñ ku ja ttukniduki ja ayo'on pøn jade'en adøtstip. ³ Jade'en mets yjawī mwanī mduknīwa'adsip mets ja Dios xijy ja ayo'on, metsxi mdanipijkpy ja mmigu'uk ja ayo'on pøn jade'en adøtstip, mja'adøtstip meets jade'en kø'øm. ⁴ Uk ka' idø'øn xtsojki ja Dios y'øy'ajtin ja Dios tyuda'aky'ajtin, ni xkamøjpikta'aky

jøts ku ja'abi øy'ajtin tyuñ jøts xmiŋotjimbett ja Dios jøts tyigatst ja mdsinaa'yin. ⁵ Møk ja mwinmaa'ñ xjagyepy jøts ka'anim xmiŋotjimbity ja Dios jøts xyiktigatst ja mdsinaa'yin. Kø'ømyi ja m'ayo'on xyikmiweni xyikajaji, midi nøjkx yikpatp yik'ejxp ku ja Dios ja tyiidyu'unin tiy'ajtingøjxp tyikme'ent, ⁶ ku ja ttagubatt tu'uk tu'uk sa jaty pønjabøn tø y'adi'ich. ⁷ Pøn tpaatwandip ja kunuu'kxin ja øy'ajtin xondaajkin midi xemikøjxp, jade'en'ampy ku ejtp øy yikxon yjaa'y'atti, ja'ats idø'øn Dios mo'ojidip ja jujky'ajtin midi xemikøjxp; ⁸ pønts nay'ama'at'ajtiyip jøts ka' tpadundi ja tyiiby yjanchpi, tum ja ka'øypi tyundip, ja'ats ambøjkin'ampy Dios tiidyunidip. ⁹ Møk y'ayo'odit niduki'iyi, y'amjattit chaachjattit pøn ka'øy'adøtstip, ja israelit jaa'dyi jøts nayide'en pøn ka'israelit jaa'dyi. ¹⁰ Pønts øyjaa'y'ajttip wan t'israelitjaa'yidi uk tka'israelitjaa'yidi, ja'ats ja Dios mo'ojidip ja kunuu'kxin ja øy'ajtin jøts ja windsø'jk'ajtin.

¹¹ Kumi ka' Dios pøn t'ø'y'ixy tka'ø'y'ixy wan ja tpøni; ¹² pøni pøn tkanija'widip ja kutujk midi ja Moisés ja Dios Teety møøjyi piri pøkyundip, nayide'en ja nøjkx wyindigøydi, ni ja kutujk kyatsokit; pønts tjanija'widip ja Moisés kyutujk jøts pyøkyun'adøtstip, nay ja'abi kutujk ja jaayi nøjkx yiktatidyundip. ¹³ Ka'ap ja Dios tkupiky pøn nugo tmadoodip ja kutujk jøts ka' tpadundi. ¹⁴ Ku abiky jaa'dyi, pøn ja Moisés kyutujk tkanija'widip, tyundipts ja øypi midi ja Moisés kyutujk y'ane'emy øy ja ja'abi kutujk tjagajagyapti, kyø'ømgutujk ñamyayi yiktundip, ¹⁵ jabi yikwingaxø'ktipxi ja'

sa jaty ja yjaa'y'atti jøts ku ja kutujk tjagyapti. Ja kyø'ømwinmaa'ñ ni'øøniyidip sa y'øy'adø'øtsti kya'øy'adø'øtsti. ¹⁶ Ja'abi xøøw yiknijawit ku ja Dios Teety tpikta'akt ja Jesucristo jøts ttiidyu'unt niduki'iyi ja jaa'y ti jaty pønnapøn tø ttuñ ayu'uch, sam ø tø nnigajpxi ja yiknitsokpi ayuujk.

Sa ja israelit jaa'y ja Moisés kyutujk ñadyamøjjiyidi

¹⁷ Mets wamp jøts ku me israelitjaa'yi, jøts ku xpaduujni ja Moisés kyutujk jøts mnadyamikajxip ja mDios. ¹⁸ Wa'ats xnijawi sa Dios ttsøky, jøts wa'ats mduknijawiyi ja kutujk midi'ibi øy midi'ibi tsuj. ¹⁹ Mnay'aja'wiyip jøts ku xjaty xnøø'mo'ot xuu'mo'ot ja jaa'y pøn wimbeets kugoots ejttip. ²⁰ Mnay'aja'wiyip jøts ku xjaty sa xyik'ixpøkt pøn tkanija'widip pøn tkaja'gyukidip, pø japxi kutujkjøtpy xkajts'ixy ja wejin kajin, ja tyiiby yjanchpi. ²¹ Myik'ixpijkpy ja mmigu'uk, ¿ti kuts kø'øm xkatunjøpi sa ja m'ixpøjkin xyikyø'øy? Ku mgajpxwa'kxy, jade'en mwa'añ ku ka'ap y'øyi ja maa'tsk, maa'tspts mets kø'øm, ¿tigøjxp ku kø'øm mmeech? ²² Mets mwamp jøts ku ka'ap pyaat'atyi jaa'y ñiyaa'y ñidø'øxy ñabyøjkxiyidit, jøts ¿ti'ajtp ku jawyeen jade'en kø'øm m'adi'ich? Ni mets kø'ømbaat xkatsøky ja awanax, mwimaa'tsidipts ja chaptøjk ti jaty ja yjagyejpy. ²³ Mnadyamikajxip mets ja kutujk, mmidundigøøpyts ja Dios ku ka'ap jade'en xuñ sa ja kutujk wya'añ. ²⁴ Paty idø'øn ja Dios kyajpxy wya'añ: “Pøn ka'israelit jaa'dyi, ja' tka'ødyejtip ja Dios ku meets tum jiwimbet xun-guixy.”

²⁵ Pø wan wine'enin xjanchyiktuñ ja Dios y'ejxpajt mne'kxkøjxp ku xpaduñ ja Moisés

ja kyutujk, kuts ja ka'ap xpaduñ, jade'en ja tpaaty ejxim ja ejxpajt jeexyip xkamøøt'aty. ²⁶ Pønts ja ejxpajt kyamøøt jøts pyadumpy sa ja kutujk wya'añ, jade'en ja tpaaty jøts ku ja ejxpajt ja jeexyip tmøødi, øy ja windii ja ejxpajt yjagayiktu'unxinim. ²⁷ Pønts ja ejxpajt ka'ejtxip jøts pyadumpy ja kutujk øy ja kø'øm tka'ixpiky, mdabayøøyip mets ja' ku xkabaduñ ja kutujk, øy mets ja jap xja'ixy jøts ku ja jap kyøxja'ayi jøts øy mets ja ejxpajt xjamøøt'aty. ²⁸ Ka'apts ja jade'en tijy jøts ku ja y'israelitjaa'yi pøn jade'en nugo nikijxy nanky'ejxip, jøts ni ja' ka' yik'ejxpajtijy midi nikijxy ja'ayi yiktump. ²⁹ Ja' idø'øn israelit jaa'y pøn amuum tpadump, jøts ja' ejxpajtin'ajtp midi yikwinmaapy am jotp, jam anmija'wingøjxp, midi ka'ap ma kyøxja'ayi, midi ka'ap ma kyaxi'iky. Pøn jade'en tpadump, kupiky ja y'ity jam Dios wyingujkp, kidi jaa'y wyingujkyip.

3

¹ ¿Tiku yikajpxy ja israelit jaa'y? ¿Ti wya'añ ja ne'kxkøjxpit ejxpajt? ² Janch møk yjapaat'atyidi ja'agøjxp ku ja' ja Dios kyajpxy y'ayuujk tyami'ajot'ajtidj jøts ja tpadu'undit. ³ ¿Tits idø'øn ja'adi? Øy ja tkabadundi jade'en, ¿winets ja Dios tmajtstu'utt ja y'øy'ajtin? ⁴ ¡Niwindem! Jinaxy ja Dios tyiktuñ ja tyiiby yjanchpi, øy ja jaa'y niduki'iyi yjataayidi; jabi yide'enxi ja Dios Teety kyugajpxy tnmadyaajky ja Dios Teety:
 Ja mgø'øm'ayuujk me Dios Teety
 myika'pxytiidyumbipidsøjmip,
 ku wyinaty nugo mwinnmaa'ñ'ijxyidi ja'adi pøn
 mgamøjpktaajkiyip.

5 Sam winaagin wya'andi yide'en: ku adømbøkyøjxp tijy ja Dios ja y'øy'ajtin tyiknigaxi'iky, ¿sats adøm idø'øn ja'abi ayuujk nja'gyukandit? ¿Ka' idø'øn ja Dios y'øyi ku ja nyikjotmajtyindi, jøts ja ayo'on xjaniguejxyindi? 6 ¡Nijuuni ka' yjade'eni! Ku Dios jeexyip kya'øyi, ¿sudsots ja jeexyip ttüdyuñ ja naxwii'ñit jaa'y?

7 Jøts kuts øts nbøky jeexyip yjanchtuñ jøts ja Dios tyiy'ajtin tyikwingaxø'økt, ¿sudsots ø nyikpøky'ixy jøts ku øts nbojkrütumbijaa'yi? 8 ¿Winets ja tum øy wyimbejtxit ku pøn ttuñ tum ja ka'øybi? Jade'en ja jaa'y winaagin kya'øwyinmaydi jøts wya'andi, jøts ku ja'abi øøts jade'en ndukni'ixpøki. Yø'øbi jaa'y paat'ajtidip ja ayo'on.

Niduki'iyi ja pøky xaja'jtyindi

9 ¿Tits adøm idø'øn? ¿Ku adøm n'israelitjaa'yindi, paty adøm jawaani njaaktyimy'øyindi, jøts nika' pøn jade'endi? ¡Ka'ap yjade'eni! Pø tøxi nnigajpxy jøts ku tum ja pøky yik'adsøøni, wan t'israelitjaa'yidi uk wan tka'israelitjaa'yidi.

10 Ja'agøjxpxi jap nøkyijxpy yide'en wya'añ:

Ka' pøn y'øyi, nitu'ugin kya'ity pøn øy;

11 nipøn kyaja'gyuki,

nipøn tkanijawiwya'añ ja Dios.

12 Tum ja wenk tuu' tø tpøjknidi, windigøy ni'ijtyi yjatti.

Ka' pøn tjotmay'aty ja øwyinmaa'ñ, ok idø'øn tu'ugin ja'abi twinmaa'ñ'att.

13 Tum ja axøøk kajpxy pidsømp y'aawjøtpy yukjøtpy;

ja win'øø'nk ja'ayi majyip.

Wingajpxnajxpxim kyajpxy;

14 tum ja ka'øybi kyajpxpidsømdip, kixy kyubety wya'andi.

15 Jøts ja'ayi majyidip ku tnibutti tniga'akti ja yikjaa'y'oo'k;

16 ja' tyunk'ajttip ku yikudigø'ødyit ku y'ayo'ondu'undit,

17 jøts ka' tnijawidi ja øy'ajtin ja tuda'aky'ajtin.

18 Niwine'enin tkawinmaydi jøts twindsø'øgidit ja Dios.

19 Jøts yiknija'wip sa jaty ja Moisés kyutujk wya'añ, ja'ats ja yikta'ana'amdip ja israelit jaa'dyi pøn ja tø yiktanibiktaagidi, ja'agøjxpts ne'egi amøñi tyimy'ettit, jøts jade'en niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y tpaattit ja Dios tyiidyu'unin; 20 nipøn ja Dios tka'øy'ext øy ja tø tjabaduñ midi ja kutujk ñi'ane'empy, jøts ja'ayi ja ñigajpxpy ku adøm nbo-jkpitumbijaa'yindi.

Janchja'wingøjxp ja nitso'ok'ajtin yikpaaty

21 Jats jadu'uk ja winmaa'ñ sa Dios xkupøjkin. Yjadyimyjanigajpxpy ja Moisés ja kyutujk ja kø'øm, jøts nayi tø ja Dios kyugajpxy ja nayide'en tnigajpxti. 22 Ja' idø'on ja Dios Teety kyupijky pøn tjanchja'widip, pøn t'ajot'ajttip ja nwindsøn'ajtim Jesucristo; kyupijky ja øy pøn, ka'ap ja pøn jadu'uk jadu'uk twenk'ixy, 23 niduki'iyixi jaa'y pyøkyundi, jøts ka'ap pøn tminaxy ja pyøky jam Dios wyingujkp. Jagam jixkø'øm ndsinaa'yindi, ni sudso'ampy ja ñitso'ok'ajtin ja ngapaajta'am. 24 Ejxim ja Dios Teety y'øyi ku ja jaa'y tyiknitso'ok'aty nwindsøn'ajtim Jesucristo køjxp, jøts jade'en

tmay'aty ku tkupiky. ²⁵ Ja Cristo ja Dios Teety pyiktaajk jøts ja tkudanaajyit ja naxwii'ñit jaa'y pyøky ku ja tku'oogit. Winets wyingaxi'ikñim adøm ja nitso'ok'ajtin ku ja njanchja'win, jøts ja Dios Teety jade'en xuknija'win ja y'ø'y'ajtin ja tyuda'aky'ajtin, jøts ku ja tkadagubety ja pøky midi tø yiktuñ jawyeen ku ja nwindson'ajtim tkagu'ooginim ja pøky. ²⁶ Ja'agøjxp jade'en yjaty jøts nnija'win jøts ku Dios Teety y'ø'y'ajtin tyiy'ajtin tyik'awa'añ, jøts ejtp jade'en øy juuni tkupiky pøn tjanchja'widip ja nwindson'ajtim Jesús.

²⁷ ¿Mats ja namyikaxi tyuñ? Pø ka'axi ja tyuñ ku ja janchja'win njagyajpin, ku njanchja'wyn ja nwindson'ajtim. Ja' ja tyiktundip pøn tta'ødyøkiwyandip ja tunk mā Dios, ku ja kutujk nadyijyi tpadundi pøn ja janchja'win tkajagyajtip. ²⁸ Jade'ents yik'ixy yiknijawi jøts ku janchja'wingøjxp ja jaa'y yikupiky jam Dios wyingujkp. Ka'ap ja yikpayø'ø y pøni sã ja tø tpaduñ tkabaduñ ja kutujk sã ja y'ane'emy.

²⁹ ¿Ti ja israelit jaa'y nugo ja Dios Teety y'ejx'ijtpy, jøts ja ka'ap t'ejx'ity pøn ka'israelit jaa'dyi? Ka'ap yjade'eni, pø tum ja'axi amuum tja'ajtp. ³⁰ Tu'ugyi Dios, ka'ap ja Dios kyawinaagi; jøts pøni pøn tmøøt'ajtp ja janchja'win, ja'ats ja Dios kyupijppy, wan tmøøt'aty uk tkamøøt'aty ja ejxpajt ñe'kxkøjxp sam ja israelit jaa'dyi. ³¹ ¿Ja'agøjxp adøm ja kutujk nga'ukpadu'unindit ku ja janchja'win nmøøt'ajtyindi? Ka'ap yjade'eni, jabi jade'eni ne'egi ka'pxy ja kutujk yikpaduñ ku ja Cristo njanchja'wint.

4

Sa ttunjøpi ja Abraham

¹ ¿Ti adøm n'apteety'amøj Abraham tyuun jøts Dios ja ojts kyupikyì? ² Ku jeexyìp ja Abraham ja'agøjxp ja Dios kyupikyì ku ja wyinaty tøj ttuñ tigati, nadyamøjyipts ja jeexyìp. ³ Yide'ents jap nõkyìjxpy wya'añ: "Ojts ja Abraham tjanchjawì ja Dios, ja'ats ja Dios y'øjja'wiyiñ jøts ja ojts tkupiky." ⁴ Ku pøn øy ti tunk ttuñ jøts ku ja yikmijuy, ja tyunkts ja yiknimiju'uyip, ka'ap ja niñamyay'ati tpaaty, ja' ja kyudøjkip ku ja tøj tyuñ. ⁵ Pønts ja tunk tkada'ødyøjkip mā Dios, øy ja ti tjagatuñ, jøts ku ja ja'ayi tjanchjawì ja Dios ku ja pojkpõtumbi jaa'y ja tpojkpimee'kxy, ja'ayi ja Dios tyajotkujk'ajtpy ku ja tjagyepy ja janchja'win, jøts ja tmay'aty jade'en ku ja tkupiky. ⁶ Nayide'en ja David ojts wya'añ ku ja ojts tnigajpxy sa ja jaa'y xyonda'aky pøn ja Dios kyupiikpy, jøts ja ka' tmøjpikta'aky pøni sa ja jaa'y tøj y'adi'ich. ⁷ Yide'en ja wya'añ:

Nekim ja jaa'dyi pøn ja Dios ttamaa'kxidip ja tyundig'øyin, jøts ja ka'ap myøjpiktaajkxiyidi ja pyøky.

⁸ Nekim ja' pøn ja nwindson'ajtim pyojkpimee'kxpy.

⁹ ¿Ja'ayi dø'øn nugo jade'en nekim t'ejxtip pøn ttundip ja ejxpajt ñe'kxkøjxp, uk nayide'en idø'øn ja'amidi pøn tkatundip ja ejxpajt? Nnija'windipts jøts ku ja Abraham ja'agøjxp ja Dios ojts kyupikyì ku ja ja'ayi tjanchja'wi. ¹⁰ ¿Juunits idø'øn ja jade'en yikupijky? ¿Tøj wyinaty ja Abraham jawyeen ja ejxpajt yikpiktaajki, uk ka'anim? Ka'animts ja

wyinaty ttuñ ja ejxpajt. ¹¹ Oojknim ja Abraham ojts yikpiktaajki ja ejxpajt ku ja ojts yiktsuky ja ñe'kx, ejxa'an ja wya'añ jøts ja yiknijawi ku Dios ja tø kyupiky yjanchja'wingøjxp. Jade'ents ja Abraham ttunjøpiyiñ, jøts ja nayide'en niduki'iyi janchja'wingøjxp yikupøkti øy ja tmøøt'atti tkamøøt'atti ja ejxpajt ñe'kxkøjxp. ¹² Janch jade'en ku ja Abraham idø'øñ kyudanaabyi'ajtp pøn ja ejxpajt tmøøt'ajttip, kidi ja'agøjxpip ja ja'ayi ku ja tø yiktu'unxidi ja ejxpajt. Jade'en'ampy ja tijy jøts ku ja tpa'ejxti, jøts ja nayide'en tjagyapti ja janchja'win sa ja Abraham, ku ja wyinaty ka'anin ja ejxpajt yiktu'unxi.

Jaa ja Dios y'aduky ja kyajpxy ku ja yikjanchjawi

¹³ Jade'en ja Dios wyanda'aky, jøts ja Abraham møøt niduki'iyi wine'enin ñajtska'axidi yikmo'odit amuum ja naajx kajp wine'en y'ity naxwiiñ; kaja'agøjxpipits ja wanda'aky ojts yikpikta'aky jade'en ku ja kutujk ja wyinaty ka'pxy tø tpaduñ ja Abraham, pø jade'en'ampyxi ja jade'en ku Dios ja tjanchja'wi, jøts ja' ja wyinaty tø tyagupiky. ¹⁴ Jøts ku jeexyip ja'ayi yikupøkti pøn tpadundip ja Moisés kyutujk, jøts ja'ayi jeexyip yikmo'odi ja Dios y'øy'ajtin, ka'ats jeexyip tyuñ ja janchja'win, jøts ni ja Dios jeexyip ja wyanda'aky niti kyawa'añ. ¹⁵ Pø tiidyumpxi ja kutujk; mats ja kutujk kya'ity, ka'ap jam ti yikmidundigøy, jabi niti ana'amixi jam.

¹⁶ Jade'en'ampyts idø'øñ Dios ja twandaajky ja'agøjxp ku ja janchja'win ojts t'ixy, jøts ja tmay'att niduki'iyi pøn nayide'en ja janchja'win tjagyajp sa ja Abraham. Kidi ja'ap ja Dios tyamiwandaajki

ja y'øy'ajtin pøn tpadundip tkabadundip ja kuttjuk, pø ja'axi tyamiwandaajki pøn tjanchja'widip ja Dios sam ja Abraham ttunjøpiyii'ñ. Jade'ents idø'øn ja tpaaty, ja' ñamyayi tñigubajk'ajtp ku ja jade'en ojts tjanchja'wi ja Dios, jøts ja' adøm ñamyayi ndeety'ajtyindip ¹⁷ jam Dios wyingujkp, pø nayi Diosxi ja yjanchja'wiyii'ñ ku wya'añ ja Dios kyajpxy: “Tø me nbikta'aky møjaa'y'ajtpi o ma'et o magajp.” Janch møj ja Dios, øy ja tyikjujkpyøkt pøn tø y'oo'kni tyigøøñi, jøts nayide'en tnanky'ijxyi o ti pikta'aky midi ka'eitpniim.

¹⁸ Øy ka'ap ti jøp'ejxin, ka'ap ti winmaa'ñ, ojtsts ja Abraham ja tjanchjawi jøts yjøp'ijxpy ja', xjats idø'øn ja jade'en may jaa'y ñamyayi tñigubajk'aty sa u'nkteety y'u'nk y'una'jk tñideety'aty, jade'en sa dø'øn Dios ja wyinaty tø ñii'mxyi ku ja wyaañ: “Janch may ja m'u'nk m'una'jk xpaatt.”

¹⁹ Magø'pxy ja Abraham wyinaty ja yjumøjt jøts ka'ap ja sa tijy, amuum ja t'ajot'aty øy ja ñidø'øxy Sara ja møøt tø yjamøjaa'yinidi, ka'ap ja y'u'nk y'una'jk t'ukpatnidit. ²⁰ Ka'ap ja sa tijy, ka'ap ja tka'øyja'wiyi ja Dios wyanda'aky, ne'egi ja amumjoojt tpiktaajky ja yjanchja'win jøts ja tmøjawi tkunuu'kxyjawi ja Dios, ²¹ jøts ja tu'ugyi tjøp'ijxy jade'en jøts ku Dios tjagyepy møk'ajtin, jøts ja ttu'unt jade'en sa ja wya'añ. ²² Jade'en'ampy ja Dios ja ojts kyupiky ku y'ijxyi jøts ku myajada'aky ja yjanchja'win.

²³ Jøts ku dø'øn Dios ja jade'en tkupijky ja yjanchja'win, kidi ja Abrahamip ja ja'ayi kyupøjkip jøts ja jade'en yikjaadyañ; ²⁴ pø nayide'enxi adøm ja xkupijkyim ku adøm ja Dios

Teety njanchja'want. Pø ja'axi tø tyikjujkyiky jadigojk xemikøjxp ja nwindson'ajtim Jesucristo, ²⁵ pøn ojts yikøyaky jøts y'ookt adøm nbøkyøjxp, jøts jade'engøjxp ojts xemikøjxp yjujkyiky jadigojk jøts adøm nyikupøjkint jam Dios wyingujkp.

5

Øwyimbidsimy ku xkupøjkint ja Dios

¹ Kuts ja Dios Teety xkupøjka'an ja njanchja'win, jøts jade'en ja nmiduda'aky'ajtin ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp. ² Ja'agøjxp adøm ja Dios Teety møøt n'ijtyindi ku ja nwindson'ajtim njanchja'windi, paty adøm ja xkunuukxyindi. Ja' adøm xyik'ejtindip tu'ugyi ja nwinmaa'n jøts ja xondaajkin xmø'øyiindi, jøp'ijxy nyik'ijtyindi jøts ku ja nbaajta'andit amuum ja y'øy'ajtin. ³ Jøts nayide'en adøm ja ka'ap nwandijyindi ja ayo'on, øy adøm ja ngu'ayo'owa'andi jotkujk; pø nnija'wandipxi adøm ku n'ayo'owan winets ja tuda'aky'ajtin nbaajtindit, ⁴ jøts ja tuda'aky'ajtin ja' øy xyikwingaxø'jkindip, ja' xukjøp'ijxy'ajtindip midi ja Dios tø xanibiktaajkandi. ⁵ Jøts ka'ap majtsk'aaw majtskjoojt n'ejtindit, pø tøxi ja Dios amuum xmø'øyim ja y'øy'ajtin ja pya'ayo'owin ku ja tø xuktatøjka'am ja y'Espíritu Santo.

⁶ Ku adøm wimbeets kugoots nmijajtyim ja nbøky, niti nitso'ok'ajtin køøm ngapaajtyim, xjats ja Cristo tø myiñ winet, jøts ja tø tkudani ja ka'øyjaay pyøky ku ja tø y'øøky. ⁷ Ka'ap pøn nugo tnigyu'oogi jadu'uk, ni jade'enbaat øy pøn mabaat yjadyimya'øyjaay; pø wants winaagin pøn ñay'a'ejxyit jøts ja tku'oogit.

8 Xjanchojkimpts adøm ja Dios ku adømgøjxp y'øøky ja nwindson'ajtim Jesucristo, øy adøm njapojkpitumbijaa'yandi. 9 Jøts tøts ja Dios xkupijkyim ja nwindson'ajtim Jesucristo pya'ayo'owingøjxp ku ja tø xku'o'jka'andi, jøts ne'egi jinaxy ja nøjkx xuknitso'ok'ajtyindi ja møk ayo'on, jøts ja ka'ap xuku'o'jka'andit ja nbøky, ja'ayi nwindson'ajtim Jesucristo køjxp. 10 Njagami'ø'y'ajtyindip adøm ja Dios, jøts adøm ja jade'en xjaaktuu'mø'øyindi sudso ja jadigojk nmijotjimbejtindit, ja'agøjxp y'ø'jky ja y'U'nk adøm nbojkipikøjxp. Mats ku ja ixyam yujky'aty xemikøjxp, jøts ku adøm ja tø nmijotjimbiytyindi ja Dios, ¿ti jats adøm ndejint ja winet xka'ukyiknitso'ok'ajtna'ant? 11 Xon'ejtnamdip adøm ixyam ja'agøjxp ku ja nwindson'ajtim Jesucristo tø xukmigu'ukwa'añim jadigojk ja Dios Teety.

Ja Adán jøts ja Cristo

12 Jøts tu'ugyi ja jaa'y pøn pøkyun'okwaan ya naxwiiñ, jøts ja o'jkin tigø'øyin jade'en'ampy ñaxkidaajky, niduki'iyi øy pøn pyaadyi ja'agøjxp ku ni'ijtyi nayide'en tø pyojkpitunidi. 13 Ku ja kutujk wyinaty kya'itynim, jaayim ja pøky wyinatyni ya naxwiiñ; jaa ku ja Dios ka' tpayø'øñim, pø ka'anixi ja kutujk wyinaty te. 14 Ku ja et ja xøøw ñajxy midi tso'ondaajk Adán ñikøjxp jøts yjøpkixy Moisés ñikøjxp, jøts wine'en pøn pyøkyundøø, ja' idø'on ja o'jkin tigø'øyin mimajadaajkidøø, øy ja tjagajagyapti ja'abi pøky midi ja Adán tyuun ku ja tkamimadøøy ja Dios; sa ja Adán tyiktso'ondaajky ja pøky, nayide'ents ja tu'ugyi myenwami wyinaty

pøn ja øy'ajtin nitso'ok'ajtin xukpaajtmandip, xjats tømyn ja nwindson'ajtim Jesucristo.

15 Windemts ja møøt n'uk'ejxkiipxyin ja Adán tyundigø'øyin møøt ja Dios y'øy'ajtin midi ja xmø'øyindip. Tu'ugyits ja jaa'y pøn ja pyøky tøm xukno'jka'andi niduki'iyi jøts windigøy n'ejtna'andi; jøts tu'ugyi ja nayide'en ja nwindson'ajtim Jesucristo pøn ja Dios xuknitso'ok'ajtindip ja nbøky, jøts ka'ap ja pøn tmi'abaaty, namay adøm nyiktamay'ajtyindi ja nitso'ok'ajtin jøts adøm ja xmø'øyindi. 16 Ti'in ja ndami'a'ejxin ja tu'ukpi jaa'y pyøky møøt ja Dios nitso'ok'ajtin. Tu'ugyi ja tundigø'øyin ja'ats yikpayø'øpy jøts tøm nbøkpyajtkijxyindi; kuts ja Dios xmø'øyindi ja nitso'ok'ajtin, tyamay'ajtpy ja jaa'y ja ñamyayi jøts ja xkupijkyin, øy wine'en tøm njapojkpitu'uñindi. 17 Ku ja tu'ukpi jaa'y tøm pyojkpituñ, ja'agøjxpts ja o'jkin myajada'aky jøts ja yikudigøy, møjts ja Dios jøts ja ttuñ ja may'ajtin, jøts ja tyaky ja myøk'ajtin midi yikjujky'ajtp xemikøjxp ku tu'ugyi njanchja'want ja nwindson'ajtim Jesucristo.

18 Jade'en sam ja Adán pyøkyøjxp ja jaa'y ttukpaatkijxy ja kudigø'øyin, nayide'en ja nwindson'ajtim Jesucristo y'ødyu'uningøjxp ttukpaajty niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y ja nitso'ok'ajtin, jøts ka'ap ja møk tiidyu'unin tpaattit pøn jaty tjanchja'widip. 19 Tu'ukts ja jaa'y pøn kamadoow, jøts ja'agøjxp ja pøky xaja'atkijxyindi; nayide'ents ja tu'ukmi pøn tuki'iyi tmimadoow ja Dios Teety, jøts ja'agøjxp adøm nyikupijkyindi jam Dios wyingujkp.

20 Jøts ku ja kutujk yikpiktaajky, ja' ja yiktanibiktaajkyiñ jøts ja pøky wa'ats yik'ejxkapt; jøts ja pøky mõjtak'adøtsp ja', jinaxyts ja Dios y'øy'ajtin myøk'ajtin tyikmøji'adi'ich nayide'en. 21 Sam ja pøky myajada'aky ku ja tyiknaxkida'aky ja o'jkin tigø'øyin, xjats ja Dios ja y'øy'ajtin nayide'en tyikmajada'aky sudso ja xkupøjkin, jøts ja nwindson'ajtim Jesucristo køjxp xmø'øyindi ja jujky'ajtin xemikøjxp.

6

Ka'ap ja pøky myajada'aky ku ja Cristo yjujky'ajtin nmøøt'ajtyindi

1 ¿Tits njaaktu'unindip? ¿Jaaktyimbyøkyun'adøjtsindip adøm idø'on ja'agøjxp ku tø nnija'windi jøts ku ja Dios xu'unxim ja may'ajt ku ja xpojkmimee'kxyindi? 2 ¡Ka'ap jade'en pyaadyi! Pø tøxi adøm nmajtstuuptyindi ja pøkyu'unin; ¿jøts sudso adøm jade'en nbøkyun'adøjtsin? 3 ¿Ti ka'ap xnijawidi ja nnøbajtin, ti ja tyijpy? Pø ja'agøjxpxi adøm tø nnøbeptyindi jøts nmøøt'ejtindit ja nwindson'ajtim Jesucristo, jøts yiknijawit jøts ku adøm ja nbøky ja tø xmi'o'jka'andi. 4 Møøt adøm ja Cristo ñamyayi nnaxøjka'andi jøts ja møøt n'øøky'ijtyindi, jøts ku ja yjujkyjky xemikøjxp jøts adøm nayide'en nbajtma'an ja jemchinaa'yin midi ixyam jøts midi xemikøjxp, sam ja Dios Teety ja tyukmimadaajkøø ja o'jkin, jøts ja myøk'ajtin myø'øyi, jøts ja yjujkyjky xemikøjxp. Nay ja'ats idø'on yiktump ku ja nøbajtin yikpaaty.

5 Pøni tødants adøm ja Cristo nmøøt'ø'jkyim nayide'en sam ja o'jkin ja tø tpaaty,

nmøøt'ijtyindipts adøm ja', jøts ku ja yjukpyiky xemikøjxp jøts nayide'ents adøm ja nmøøtjukpyøjkma'andi. ⁶ Nnija'windipts adøm sa jaty tøm njaa'y'ajtyindi, jøts ja' ja Cristo myi'o'jk jam kruskøjxp, jøts adøm ja nbøky xniwaaajchim jade'engøjxp ku ja y'ø'jky, jøts ja ka'ap x'ukmimadaajkna'am, jøts ja ka'ap jade'en n'ukmidu'una'ant sa jaa'y ja wyindsøn tmiduñ, jade'en ja pøky ñamyayi yikmiduñ. ⁷ Pønts tøm y'øøky, tøts ja pøky ja ñiwaajtsniyi. ⁸ Pøni nmøøt'ijtyindip ja Cristo øy ja møøt nja'ø'jkyim, njøp'ijxy'ajtyindipts ja' jøts ku ja møøt njuky'ajtindit xemikøjxp, ⁹ pøm nnija'windipxi jøts ku ja Cristo tøm yjukpyiky xemikøjxp, nijuuni kya'uk'oo'knit, nijuuni kya'ukmimadaajkniyiit ja o'jkin. ¹⁰ Tuk'o'jkyi ja ja'ayi ttuku'o'jkiyiñ amuum ja pøky; jøts ja ixyam xemikøjxp yjuky'aty amuum ja Dios Teety tmøøt'ity. ¹¹ Jøts nayide'ents meets idøønmidi, øøky tigøy ndejint mnabyikta'agiyidit jøts ja pøky jade'en xkayikmøj'attit, wijy kejy meets ne'egi mnabyikta'agiyidit ku ja Dios yja' xpaduujnidit, ja'agøjxp ku ja nwindson'ajtim Jesucristo xmøøt'atti.

¹² Paty ka'ap mbaat'atyidi jøts nugo xyikmajada'aktit ja mbøky ja mga'øwyinmaa'ñ, øy sa mduktunwa'añidi pøni sa ja ttsøky. ¹³ Kidi mnagyøyakyidi ma pøky, jøts ja kidi mduktuñidi ja ka'ø'y'ajtin. Ne'egi amuum mnayoxidit ma Dios, jøts ja mduktunidit tum ja øy'ajtin. Ka'ap meets ja pøky xukmijuky'ajtnit, jabi tøxi meets ndejint tøm m'ats'øøky, jøts tøm mjujkpyøkti jadigojk, jøts ja juky'ajtin tøm xpaatti midi xemikøjxp. ¹⁴ Jøts ja pøky

ka'ap meets ja m'uknimajadaajkniiyit, pø kidi ja Moisés kyutujkixpi meets mnitanajyip, ja Diosxi meets ja kyunuu'kxin mdanitanajyiyip.

Ja ejxpajt madya'aky ku ja jaay ja wyindsøn aguwanì tmiduñ

¹⁵ ¿Sudsots adøm? ¿Jaaktyimbyøkyun'adøjtsindip adøm ja'agøjxp ku ja Dios xanitanaa'yindi ja y'øy'ajtin, ku adøm ja kutujk ka'ap xiidyu'uñindi?

¹⁶ Jøts mnija'widipts wə'ats ku tu'uk ja windsøn x'ukmidundøkidit, tu'ugyits ja xwindsøn'attit jøts ja' kuwanì mmimado'odip, pø ja'axi wyinaty mdumbi'ajtidip. Nayide'ents idø'øn tpaaty ndejint ku ja pøky xmimado'odit, ja' meets idø'øn ndejint windsønbojknip øy ja yjayik'øøky yjatyiktigøy, uk nayide'ents ku tu'ugyi ja Dios xmimado'odit jøts jade'en xu'undit sa ja ttsøky. ¹⁷ Janch møj ja Dios ku ja y'ixpøjkin xpaduujnidi midi tø myiktagidøkidi, jøts ja pøkyunk tø xmajtstu'utti midi y'ijty niwa'añ myik'ejtniyidip. ¹⁸ Tøts ja pøky mniwa'a'achidi ku ja ka'ap m'uknimajadaajkniiyidi, jøts tø xpatwa'jkidi ja øy'ajtin midi ja Dios yja'ajtpy. ¹⁹ Jade'en ndukmadowdi sa ø najtsjawì xmadodø'ødit, jøts nayide'en xnadyamiyoxidit ja Dios. Sam y'ijty mnagyøyakyidi amuum jøts xundi ja ka'øy'ajtin ja axøøk'ajtin, nayide'ents idø'øn amuum ja Dios xnadyamiyoxidit, jøts xuujnidi ja y'øy'ajtin jøts amuum xmøøt'ettit ja Dios, tu'ugyi xagødøkidit ja mdsinaa'yin.

²⁰ Ku meets ja pøky y'ijty mganiwa'a'achinim, ka' meets y'ijty xuujni ja Dios yja', ja tiy'ajtin øy'ajtin; ²¹ jøts ¿ti jade'en tø xpøkti? Mdatsø'ødyundip ja ixyam jadigojk, pø ja'ayixi ja yajkpy ja o'jkin

tigø'øyin. ²² Kuts tø mniwa'achidi ja pøky jøts ja Dios y'øy'ajtin tyiy'ajtin tø xpadøjkiyidi, yø' tiy myiktu'undip, yø' mmo'ojidip sudso xmøøt'ettit sudso xmidu'undit amuum ja Dios, jøts xpaattit x'ejxtit ja jujky'ajtin xemikøjxp. ²³ Ja o'jkin tigø'øyin, ja' ja pøky ja'ayi yajkpy. Kuts ja Dios møøt, ja jujky'ajtin ja Dios xamay'ajtimp midi xemikøjxp yikpæt, ku møøt n'ejtin ja nwindson'ajtim Jesucristo.

7

Amajtsk'ajtingøjxp tu'uk ja ejxpajt madya'aky pyidsimy

¹ Mee migu'uktøjkti, meets mnija'wip sa ja kutujk wya'añ, jøts mnija'wip jøts ku ja ya ja kutujk tmøøt'aty ja møk'ajtin ku jaay jaagya yujky'attinim. ² Ku n'ukpiktaajkint, ku tu'uk ja tø'øxyøjk y'amajtsk'aty, kutujkøjxpts ja tmøøt'amajtsk'aty ja ñiyaa'y pøni jaakjujky'ajtpnim ja'; kuts ja y'øøky ja ñiyaa'y jøts ja nayide'en ja kutujk ñiwa'a'achi, ku y'øøky pøn ja y'lity møøt y'amajtsk'aty. ³ Kuts ja tø'øxy jadu'uk yaa'dyøjk t'adsøy jam ja ñiyaa'y yajujky'atynim, pøkyts ja tyumpy; kuts ja kyu'øøgyi, niwaajtsip ja kutujk ja', øy ja møøt jadu'uk ja yaa'dyøjk y'amajtskit, jøts ka'ap ja pyøkyi.

⁴ Jade'ents mee migu'uktøjk idø'ønmidi pøni niwine'en ja Cristo mja'atyidi, myikniwa'ats'ajtniyip meets ja Moisés kyutujk, tøxi mee ñamyayi ku'øøky mdañ ku ja pøky tø wyindigøy jøts ja wenkpi xpadøkidi. Ja Cristo meets ixyam mja'ajtniyidip pøn jujkpyøjk

xemikøjxp, ja'agøjxp ja yjajty jøts jade'en'ampy nmidu'unindit ja Dios. ⁵ Ku adøm y'ijty pøky y'agujkp ndsinaa'yimnimdi, jøts ja kutujk ja' ja wya'añ jøts ja tyikjinaxy adøm ja nga'øwynmaa'ñ, ku ja ngabadu'uñindi jøts ja niti nitso'ok'ajtin xkadukjøp'ijxyindi. ⁶ Ixyamts tø xniwaajchim ja'abi kutujk, tø ja ñamyayi ngu'ø'jkyim jøts ja tø xuk'ixmajchim ja myøk'ajtin; jøts adøm tø n'awa'atspidsø'omyindi, tu'ugyits nmidu'unint ja Dios jøts ja y'Espíritu Santo ja jemy jujky'ajtin xukmi'ejtint midi xemikøjxp, jøts ka'ap ja'abi møjaa'gyutujkin x'uk'ana'amnandit midi y'ijty nbadu'uñindip.

Ja pøky midi xmi'ejtp

⁷ ¿Wa'aním jøts ku ja kutujk pyøkyi? ¡Ka'ap! Ku jeexyip ja kutujk kya'ity, ka' øts jeexyip nnijawi ti pøky'ajtp, ku ja jeexyip tkanigajpxy kudam ja pyøkyi ku ja nmigu'uk pyikta'aky njanchpøkwa'anxant. ⁸ Ja'agøjxpts ja pøky tø myøjtøki jøts ja myøj'aty. Pøni sa ja kutujk yja'ane'emy jade'ents øts ja nnijawi midi'ibi ka'øy, jøts øts ja jinaxy nduñ sam øts y'ijty nga'adi'ich ku øts ja kutujk nganijawinim. Ku ja kutujk kya'ity, ka'ats ø nnijawi midi pøky. ⁹ Tø øts jade'en njaty ku ja kutujk ka' nnijawinim, tøøp ø njawi n'adi'ich, ka' njawi ja pøky. Kuts ø tø nnijawi sa kutujk y'ane'emy, jøts øts ja nbøky njawi yjaaktyimyajada'adi'ich, jøts øts ja kawindem paadyim xuk'ijxy ja øy'ajtin ja kunuu'kxin. ¹⁰ Wimbet øts ja nduñ sa ja yja'ane'emy, midi'ibik øts idø'on xukpaatp ja øy'ajtin, tø øts ja ne'egi xyikpøkpyety. ¹¹ Ja pøky ne'egi nankmyøjtøjkiyip

pøni sa ja kutujk y'ane'emy jøts øts ja win'øø'nin tø xmø'øy. Nay ja kutujk øts jadigojk xanikajpxp ja o'jkin tigø'øyin.

¹² Ja kutujk, øy ja', jøts øy wa'ats yikutuky nayide'en, øy'ajtingøjxp tiy'ajtingøjxp yikutuky.

¹³ Jøts pøni øy tam ja kutujk, ¿sudsøts øts ja xpayø'øy, jøts øts ja ñamyayi xuk'ejxnin ja o'jkin tigø'øyin? Jøts øy ja kutujk, ja pøky øts jade'en xyik'ejtnip øøky tigøy, ka' ti jøp'ejxin, jøts øts ja jade'en xuknijawi jøts ku ja' pyøkyi; tamibøki midi øy, jøts øts ja kutujk jade'en xuknijawi jøts ku ja pøky ni sudso'ampy kya'øyi.

¹⁴ Jøts nnija'windip adøm jøts ku ja kutujk Dios tja'aji. Jøts pojkpitumbijaa'y'ajtp øts, jade'en'ampy øts ja pøky xmimajada'aky. ¹⁵ Ka' øts nja'gyuki

pø ti ø xjajtp, tum jiwimbejts ø nduñ, kuts ja njatunwa'añ midi øy, ja kya'øybi øts ne'egi xmimajada'kp midi njagatunwampy. ¹⁶ Kuts øts

ja nduñ ja ka'øybi midi njagawampy, jade'engøjxp nnijawi ku ja kutujk y'øyi, ja'abi kutujk ka'axi tyikutuky jøts ja'abi ndu'unint. ¹⁷ Kidi øtsip

ja kø'øm ñamyayi jade'en ndyimyjatumpy, ja pøky jade'en adøtsp midi ø nnikøjxp'ajtpy.

¹⁸ Nnija'wip øts sa jaa'y'ajtin yikjagyepy, niwine'en ja ka'øy'ajtin kyayikmøødi; njatsøky'ajtpy øts jøts ja øybi ndu'unt, ni ka'a'pts øts ja nduñ. ¹⁹ Ka' øts

ja øybi tsujpi nduñ midi njatsøjkpy, tum ja ka'øybi ø ndun'adichpy midi njagatunwampy. ²⁰ Kuts øts idø'on ja nduñ jade'en midi ø ngatsøjkpy, ka'ap

øts ja kø'øm ndsøkyøjxp nduñ, pø ja pøkxyi øts ja jade'en xuktump midi ø nnikøjxp'ajtpy.

²¹ Jade'en njaty ngubety, ku øts ja njatunwa'añ

midi øy midi tsuj jøts tum ja ka'øbyi ø ndumpy.
²² Wamp øts n'am njotp jøts ku øts ndsojki ja Dios kyutujk; ²³ kuts ø kø'øm nnay'ijxyi, jøts ø njaw*i* jøts ku ja jaa'y'ajt*in* ka'ap jade'en ttsøky sam ø njaw*in*may, ja pøkyts idø'øn xuktump midi ø nnikøjxp'ajtpy, jøts ja' ø xkamajstutp jøts ja øbyi ndu'unt.

²⁴⁻²⁵ Ja Dios øts ndagødøjkip ja nwinmaa'yin jøts øts nbaduujnit ja kyutujk, jøts øts ja njaa'y'ajt*in* ja' ja y'adsinaapy ja pøkyu'unin, ja' ja mimajadaajkip. ¡Ti ø njanch'ayøøy! ¿Pøn øts ja pøky xuknitso'ok'atp midi øts jam nikøjxp'ajtpy, midi øts xyik'ookwamp xyiktigøøwyamp? Kuuyi Dios amuum, nwindson'ajtim Jesucristo køjxp yikpaaty ja nitso'ok'ajt*in* ja'ayi. ¡Janch møj ja Dios!

8

*Ja jujky'ajt*in* midi Dios xmøø'yimp*

¹ Pøn tmøøt'ejt*ip* ja Jesucristo ka'ap Dios Teety ja mibaat tyaguwan*iyidit* jøts ja y'ayo'odit, kumi ka'ap ja t'ukyikmøj t'ukyikmøjtøjkiñidi ja pøky. ² Ja Espíritu Santo midi tyajkp ja jujky'ajt*in* xemikøjxp ku nmøøt'ejt*int* ja nwindson'ajtim Jesucristo, ja' øts ja pøky tø xukniwa'ach midi øts øøky tigøy tø y'ity xyik'ejt*ip*. ³ Jade'en'ampy ja kutujk y'ijty kyamajada'aky ku adøm n'ambojkip*itu'uñim* nadsaachpøjkp*itu'uñim*. Tøts ja Dios Teety tkexy ja y'U'nk, jøts ja nayide'en tnanky'ijxyi sam ja jaa'yin, jøts ja tku'o'jki ja pøky. Xjats ja tø tmimajada'aky jade'en'ampy ja pøky, jøts adøm ja ka'ap x'ukmimajadaajkna'am. ⁴ Ja'agøjxp ja jade'en tø ttuñ jøts adøm ja kyutujk ja wa'ats

nbaduujna'am, pø ja'ayixi adøm ja Espíritu Santo yja' nbawinmaaajyam, jøts kidi kø'øm winmaa'ñip adøm nyikmajadaajkyim.

⁵ Pøn kaniwaaajtsipnim ja pøky, ja' yjotmay'ajttip sa kø'øm wyinmaydi; pønts tpaduujnidip ja Espíritu Santo yja', nay Diosts chøky'ajtin ja ja'ayi pyaduujnidip. ⁶ Jøts ku jade'en njotmay'ajtin sa kø'øm nwinmaa'yin, yø yjade'embí d'øñ yikwindigøøpy; kuts njotmay'ajtin ja Dios yja', ja'ats xukpaajtimp ja jujky'ajtin xemikøjxp, jøts ja øy'ajtin midi Dios yajkpy. ⁷ Pøn ja kø'øm winmaa'ñ tyiktundip sa kø'øm wyinmaydi, ja Dios ja jade'en myidsepøjktip kumi ka'ap Dios kyutujk ja ttsojkidi, jøts nika'ats tjajtmidi sa tpadu'undit. ⁸ Paty id'øñ pøn ja'ayi ttundip ja kyø'ømwinmaa'ñ midi pøkmyøøt, ka'ap Dios ja mibaat jade'en twindsø'øgidit.

⁹ Jøts meets, kumi ka'ap meets x'ukyiktuni ja mgø'ømwinmaa'ñ, ja Diosts meets ja y'Espíritu Santo mjagyajpíp, ja' mee myikjujky'ajtniyidi, pø ixamxi ja xnikøjxp'ajtnidi. Pønts tkayiktuujnip ja Espíritu Santo, ka'ap Cristo ja yja'atyí nayide'en. ¹⁰ Pøni mmøøt'ejtidipts meets ja Cristo, øøky windigøyts ja pøky ñamyayi ñøjkxni møøt ja mnine'kxti, jøts ja anmija'win ne'egi yjujky'aty ja'agøjxp ku ja Dios tø mgupikyidi. ¹¹ Pøni mjanchmøøt'ajtidipts ja Dios Espíritu Santo, midi ja nwindson'ajtim Jesucristo ojtis jadigojk xemikøjxp yikjujkyikyí, nay ja Diosts meets ja mnine'kx kø'øm yikjujkyøkip, jøts jadigojk xemikøjxp mjujky'attit.

¹² Jøts xpaat'ajtindip adøm, migu'uktøjk, jøts

ka'ap njujky'ajtindit pøky agujkpy midi ttuktump ja kø'øm winmaa'ñ. ¹³ Pøni mdunwandipts jade'en sa ja pøkyu'unin, øøky mee m'ejtni, kudigøy mee m'ejtni; pøni m'ajot'ajtipts ja Dios Espíritu Santo jøts ja xukmimajada'akti ja mbøky, mjujky'atpts meets jade'en xemikøjxp.

¹⁴ Ja' ja Dios Teety y'u'nk'ajtpy pøn ja Espíritu Santo ja tyukpudøjkip jøts ja wyinmaa'ñ ja tyiktøøji tyiktudaajki. ¹⁵ Ku myikmo'odi ja Espíritu Santo, kidi ja'ajip ja myiktanimøø'yidip jøts meets tsø'øgi jawi myik'etidit, pø ja Espíritu Santoxi meets ja Dios mmøøjyidip jøts m'u'nk'atidit ja Dios, jøts ja' idø'øn xyikwa'anindip amgujk jotkujk ku adøm ja ndeety'ajtyim. ¹⁶ Ja'abi Espíritu Santo majada'kp, jøts adøm ja tu'uk amumjoojt xukjanchja'want jøts ku adøm ja Dios x'u'nk'ajtyindi. ¹⁷ Ja' adøm xja'ajtindip, paty adøm nayide'en ja Dios xmø'øyindit ja jujky'ajtin midi ja tø twanda'aky, midi ja xmøøpwya'anindip. Midi ja Cristo yikmøøpy, nay ja'ats adøm yikmø'øyindip. Pøni ngupøjkyindip adøm ja ayo'on sa ja tø y'ayøy, winets adøm ja nay ja'abi øy'ajtin xukpaajtint midi ja yikmøøy.

¹⁸ Kidi nayide'enip ja' sa adøm ixyam ja ayo'on nbaajtyindi, ka'ap ja jade'en tm'abaaty midi dø'øn Dios kyunuu'kxin'ajtpy, midi dø'øn jaanim nbaajtindip n'ejxindip. ¹⁹ Tuki'iyi midi ja Dios tø tyikøjy, yjanchja'awejxnip ja nayide'en juuninim yja'att ja et ja xøøw ku ja Dios tyikni'gaxø'økt pøn jaty ja y'u'ngip, pøn jaty ja yja'ajtpy. ²⁰ Nayide'en amuum ja naxwii'ñit tø y'ayo'ombaaty Adán pyøkyøjxp, kidi kyø'ømdsojkingøjxpip ja

naxwii'ñit ja jade'en yjaty, ja Dios ja jade'en tō tyanibiktaagiyi; yikmøøpyts ja jøp'ijxy'ajtin jøts ja øy juuni ja øy'ajtin jadigojk tpaatt, ²¹ jøts ja Dios ja yiktigajtsmiyit amuum, nay ja'abi øy'ajtin tpaatt midi ja jaa'y yikmo'odip pøn jaty ja Dios u'nk'ajtidip, jøts ja ñiwa'adsit nayide'en ku ja tō pyøkpety, ku ja tō wyindigøy. ²² Jade'en ixyam yjaty ja naxwii'ñit midi ja Dios tō tyik'øyi, sam tu'uk ja tø'øxyøjk y'amnipiky chaachnipiky ja y'u'nk ku kye'exy, amuum tmigii'pxy tmibø'øty. ²³ Jøts kidi ja naxwii'ñip jade'en ja'ayi tyimyjajtp, nayide'en adøm njajtma'an ku adøm tō ayo'on nbaajtyim, øy adøm ja Dios ja y'Espíritu Santo tō xmø'øyim ejxpajt'ajtin, ja'agøjxp ku xjaaktukpaatwa'añimnimdi midi paat'ajtiyidip pøn jaty ja Dios u'nk'ajtidip. Njantyimyjøp'ijxy'ajtyindip adøm, jøts ku øy juuni yja'att ja xøøw ku adøm ja Dios amuum xja'ajtindit ejxim tu'uk ja u'nkteedyin, jøts ja xyiktigajtsa'ant ja nne'kx. ²⁴ Janchja'wingøjxp ja'abi nitsoojkin yikpaaty; kuts ja janchja'win yikmøøt'aty, ja' idø'øn tyippy ku adøm n'awijxyindinim midi ngapaajtyindipnim. Jaa ku ja jeexyip yikmøøt'ajtni, ¿tits idø'øn jaakyik'awexp? ²⁵ Kuts adøm idø'øn jade'en njøp'ijxyindi midi kayikmøø'yindipnim, yiktudakpy ja tsinaa'yin jøts ja winmaa'ñ ja'.

²⁶ Jøts nay ja Dios Espíritu Santo adøm xpudøjkamp mā nayja'wiyam nduu'dujkyim, ku niti winmaa'ñ, niti aaw, niti ayuujk ngajagyejpyindi, jøts ka' ja winmaa'ñ nbaajtyindi sudso nmøøtmadyaajkin ja Diosu'nk. Nay Espíritu Santots kø'øm ja Dios Teety t'amidoop ja pudøjkin

sa nduu'baajtint nduu'ejxint, ja'agøjxp ku tjaty sudso øy ja Dios Teety tminuu'kxa'akt. ²⁷ Jøts wa'ats ja Dios Teety xnija'wa'am sa jaty pønjabøn wyinmay, jøts ja ñimadøyi Espíritu Santo sa jaty ja wya'añ ku ja xku'amido'owam sam ja Dios Teety kø'øm ttamidsøky pøn jaty ja yja'ajtpy.

Cristo køjxp nmajadaajkyindi

²⁸ Nnija'windipts ku ndsojkindit ja Dios, yajkpts ja pudøjkin ja' pøni ma jaty sagasa njajtyindi, jøts jade'en tyik'øpyidsimy pøn jaty ja tø twi'ixy, sa ja jawyeen tø ttanibiktaagi kø'øm. ²⁹ Tø ja Dios Teety twi'ixy patki'jyi ja yjaa'y jøts ja tø twiwich. Tøøyip ttanibiktaagi jøts yjaa'y'attit nayide'en sa ja Dios U'nk yjaa'y'aty, pøn tñigubajk'ajtp ja jaa'y pøn jaty ja Dios Teety ja'ajtidip, tum uch tum migu'uk ja tjawi niduki'iyi. ³⁰ Pøn ja Dios tø ttanibiktaagi jade'en patki'jyi, jøts ja tø twaadsøy; kuts ja tø ñimiñiyi, jøts ja tø tkupiky, winets ja nayide'en tø ttamini'adsøwi ja øy'ajtin amuum.

³¹ ¿Sats adøm ja nwa'anin ndejint? Pø amuumxi adøm ja Dios møøt n'ijtyindi, ¿pønts adøm xnimyimajadaajkimp jade'en? ³² Ka'ap ja Dios t'ama'at'ajty ja y'U'nk, kyøyajk ja' jøts ja y'ookt adøm nbøkyøjxp; ¿sudso dø'øn ja ndejint adøm xkamøøgyøjxint tuki'iyi midi myøøt'ajtpy, pøni tødam ja kyø'øm U'nk jawyeen tø xaniguejxyim? ¿Tiku dø'øn ja ndejint tkayakt? ³³ Øy pøn tjani'øøniwya'añ ja jaa'y pøn ja Dios tø wyi'ijxyidi, pø Diosxi ja kø'øm tø kyupikyidi, ³⁴ ¿pønts ja mibaat nidyani'gutujk'atidip jøts ja tpaattit ja ayo'on? Pø ja Cristoxi ja tø kyu'oogiyidi, jøts nay ja'ats tø yjujkpyiky xemikøjxp, Dios Teetyts ja amuum

møøt y'ity, jøts ja' adøm jam xni'amido'owamp pøni sa ndyimyjaityindi ndyimgyubejtyindi.

³⁵ Ku xpa'ayø'øyim ja Cristo, çpøn adøm ja xnidyukmajtstuujtimp ja pya'ayo'owin? Nipøn adøm ja xkadukmajtstuujtint, wan tjati'ayo'oni, øy njajotmay'ø'jkyim, øy njayikjemdu'uñindi njayiktedu'uñindi, wan yuu tja'ity, uk ku wet naamy xka'ejtxindi, uk ku tsep, uk o'jkin tigø'øyin yjayikpaaty. ³⁶ Pø yide'enxi jap nøkyijxpy wyā'añ: Ejtp øøts ja jaā'y xyik'ookwa'añ ja'agøjxp ku øø nbaduujni ja mja';

jade'en øøts nyiktuñ sa jiyujk sa borreek y'ookwa'añ.

³⁷ Øy adøm jade'en njajajtyindi, ne'egits adøm ja jinaxy ndyimyimajadaajkyindi ja' myøk'ajtingøjxp pøn ja pya'ayo'owin tømø'øyindi. ³⁸ Jade'ents ø nwa'añ jøts ku niti nipøn xkadukmajtstuujtint mibaat ja Dios pya'ayo'owin, nja'ø'jkyindi njadigø'øyindi, uk njadyimyjajuky'ajtyindi. Ni ja ankilis ja xkadukmajtstuujtindit uk yjayikutujkpitøjkidi, yjadyimyjaja'ajidi pøn jap tsajpjøtpty uk yjamajidi. Ni ja xøøw ni ja jumøjt midi ixyam yø'øpy, uk midi memp kidakpniim, nija' adøm ja xkadukmajtstuujtindit. ³⁹ Wan ti tkøjxpi, uk wan ti tkøjki, wine'en Dios tømø'øyin niti kyamay yjade'embijøts adøm nmajtstuujtindit ja Dios pya'ayo'owin, midi ja tømø'øyin niti kyaxi'iky nwindson'ajtim Jesucristo køjxp.

9

Dios ja Israelit jaā'y tømø'øyin

¹ Tiy janch ø ngajpxy, pø ja Cristoxi øts njanchja'wip, ka'ap ø ndaabyaaty; ja Dios øts y'Espíritu Santo wa'ats xuknija'wip jøts ku øts tiy'ajtingøjxp ngajpxy. ² Janch jotmay'oo'kp øts, ndyimchaachkyuwınma'ayip øts kajaa, ³ jøts wamp øts, øy meets ayo'on patki'py ndyimgyu'ettit jøts ja Cristo ngamøøt'etnit pøni tsojkip jade'en, nugo ku øts nmigu'uktøjk n'ødyuñ jøts xpaattit ja Dios, wine'en ndukojpk'ajtyindi. ⁴ Ja Israelxi ja tyeety'apidip, jøts ja' Dios tø y'a'ejxiyidi jøts yjagyepyidi. Jøts ojts ja kø'øm ja Dios kyunuu'kxin t'ejxiyidi tnija'wiyidi, jøts ja' ja møøjyidøø ja tiy'ajtin sudso ja jadigojk ñitanıyidit ja Dios. Jøts nay ja' ja ttagødøjkıyidøø ja Moisés kyutujk, jøts ja windsø'jkin midi ja tyu'undip jam ma ja çaptøjkti. Jøts nay ja' ja Dios ttukmıdaajnidøø ja wyanda'aky jøts ku ja y'ødyunidit. ⁵ Tu'ugyi aats kugoj ja'adi pøn jaty israelit jaa'dyi; jøts nay ja' ja tyeety'apidip pøn adøm ndeety'ap'ajtyındip, nayide'ents ja Cristo, pø adømxi ja' ñamyayi njaa'y, jøts køjy ja'ani ku ja amuum tñitanit ti jaty ejtp naxwıiñ, pø Diosxi ja', windsø'øgi winjawı ja y'ity xemikøjxp. Jade'en idø'on ja y'ejxi. ⁶⁻⁷ Kidits nwa'añim jøts ku ja Dios tkayik'adukñim ja wyanda'aky midi ja møjaa'y Israel yiktanıwandaajkøø wine'en y'ap y'ok ja tø ñajtska'axidi. Ka'ap ja Dios ja'ayi tø twi'ixy ja'ayi pøn ja Abraham y'apteety'ajtip; pø yide'enxi Dios ja wyınaty tø ñı'mxyi: “Nayi mets mnigojpk'ajtpy ja Isaac y'u'nk y'unaj'kti pøni wine'en ja ñajtska'axidi.” ⁸ Jade'ents adøm nnija'wa'am jøts ku Dios ka'ap t'u'nk'aty pøni ma pøn jadu'uk jadu'uk kyugajpi, wan t'israelit jaa'yidi wan tka'israelit jaa'yidi. Ja' dø'on Dios

y'u'nk'ajtpy pøn tjøp'ejxtip ja wyandaajkin. ⁹ Pø yide'enxi ja Abraham ja Dios ñimaajyøø ku ja Dios wyandaajky: “Tiempï køjxp ø nme'ent, u'nkpaatp yø mnidø'øxy Sara.”

¹⁰ Jøts kidi ja'ayipts nadyu'ugyi yik-tamiwandaajki ku ja y'u'nk ja tpaatt. Jabi nayide'enxi ja Rebeca ja y'una'jk tpaatmaa pøn ja Isaac tyeety'ajti, adøm ja ndeety'amøj. ¹¹⁻¹³ Jøts ka'anım ja wyınaty yjaja'atınım, kidyimkya'axtıpnım ja wyınaty, ka'anım ja wyınaty yiknijawı sa ja y'adø'tstit øy ka'øy, jøts ja Rebeca ja Dios ojts ñi'mxyiyi: “Ja myøjpi tmidu'ump ja myutskpi.” Nayide'ents ja møøt tuknax tijy ku wya'añ ja Dios kyajpxy: “Nwinja'wip øts ja Jacob, jøts Esau' ka'.” Xjats ja Dios jade'en xuknija'wa'am jøts ku ja kø'øm twi'ixy kyø'øm dsojkingøjxp pøni pøn ja y'a'ejxip. Ka' tmøjpiktaajkiyi ja y'ødyu'unin kya'ødyu'unin.

¹⁴ ¿Tits adøm ñikyajpximp? ¿Ti ja adøm nwa'anınt jøts ku Dios ka' tyiy'adi'ich? jPø ka'axi! ¹⁵ Pø yide'enxi ja Moisés yiknimaay: “N'ayo'ejxp øts ja' pøni pøn ø kø'øm n'ayo'ejxwampy, pøni pøn ø kø'øm nba'ayoowampy.” ¹⁶ Jade'en'ampyts ka' chøkyi jøts adøm ngø'ømwinmaa'ñ ndamajadaajkint, pø ja Diosxi kø'øm x'ayo'ejxındıpnım. ¹⁷ Pø patyxi ja Dios kyajpxy wya'añ ku Dios tnøjmi ja jaa'y pøn windsøn'ajtp jam Egipto: “Ja'agøjxp møj windsøn tø nyikjaty jøts øts ja nmøk'ajtin nyikwingaxi'iky ku mets nmımajada'aky, jøts øts nxøøw o madsoo yiknijawıt.” ¹⁸ Xjats idø'on jade'en ja Dios t'ayo'ixy pøni pøn ja

y'ayo'ejxwampy, jøts ja twinmaa'mbyiky pøni pøn ja kyayikmadogukiwyampy.

¹⁹ Winets meets idø'øñ x'adsojimbett: “Pøni janch ku yjade'eni, ¿tigøjxp Dios tpøky'ixy ja jaa'y? Jøts ¿pønts mibaat t'ukwindso'op ja Dios?” ²⁰ Jøts jaa'yts adøm, jøts ¿jaaktyimbyøn meets ku meets Dios yja' xkagupøjkit? ¿Ti ja ja tu'jts tnimaañit ja ñijaa'y pøn ja tø yik'øyyi: “¿Tiku øts jade'en tø xyik'øyi?” ²¹ Pø ja tu'jtsna'abixi kø'øm pajtip pøni sa ja kø'øm tyik'øyiwya'añ ja na'aknaajx; øy ja tyik'øyt ja tu'jts tu'uk midì øy midì tsuj jøts ja tu'ugyi ttanibiktaagi ti ja wya'ant, uk øyts ja nay ja'abi naajx tna'at jøts ja tyik'øyt jadu'uk ja tu'jts midì øy ti ñiwya'ant.

²² Ku ja Dios tmidani jøts tmiduda'aky'aty ja jaa'y pøn ja tø yikjotma'adyi, pøn tyimyjapaajtniyidip jøts y'ayo'odit uk jøts ja tyimgyudigø'ødyit, ti ja kamaa'niyip, ixè ja ayo'on ja ttuktagida'aky jøts ja myøk'ajtin ja jade'en tnanky'ejxit. ²³ Ots ja Dios jade'en ttuñ, ka'ats adøm ja jade'en tø xuu'ñim, ja'agøjxp ku adøm ja xpa'ayø'øyindi jøts tnanky'ijxy jade'en mabaat ja tjagyepy ja myøk'ajtin, jøts ja t'ayo'ijxy pøn ja patki'jyip tø twi'ixy jøts ja ttukpaatwa'añ ja y'øy'ajtin. ²⁴ Tø ja Dios kø'øm xwi'ijxyindi, ku ja winaagin twi'ijxy ja israelit jaa'y, jøts nayide'en winaagin pøn ka'israelit jaa'dyi. ²⁵ Sam ja Dios ja kyajpxy ttamigaxiyii'ñ ja kyugajpxy Oseas, ku ja wyaañ yide'en:

Pøn øts y'ity ngaja'ajtpy, ja' øts nja'bøkp,
pøn øts y'ity ngatsojktip, ja'ats ø ndsoktip.

26 Nay jam et ja xemijujkpyi Dios ja kò'øm yja'bòkidit ma ja yiknimaadyøø: "Meets, ka' mee nja'aty."

27 Kuts ja israelit jaa'dyi, pø yide'enxi ja kugajpxy Isaías wyaañ: "Øy ja Israel mabaat ja y'u'nk y'una'jk yjamøjidi yjamayidi sam nøø'abu' myayin, niwinaagints ja'adi pøn nitso'ok'attip, 28 jabi ka'pxy ja Dios ja y'ayuujk tpadu'unt sa ja tø wya'añ, ku ja tyiknaxkida'akt adsu'jky ja tiidyu'unin ya naxwiiñ." 29 Sam ja Isaías wyinaty jekyip tø wya'añ:

Ku ja Dios jeexyip tø tkayiknitso'ok'aty winaagin ja aats ja kugoj midi yikojpk'ajtp, tø adøm jeexyip jade'en njajtna'am sa Sodomit kajp sa Gomorrit kajp ku ja tø kyudigøøgyøjxti.

Sa israelit jaa'y tka'øyjawidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky

30 ¿Tits adøm ngajpxindip? Yjanchja'wingøjpxxi Dios ja tø kyupikyidi pøn ka'israelit jaa'dyi, yam ja y'ity tkajotmay'atti sa Dios ja kyupøkidit jøts ja ne'egi tø kyupikyidi. 31 Jøts ja israelit jaa'y, pøn ja kutujk tpadundip jøts ja jeexyip ja' ja Dios tyagupikyidi, ka'ap ja ne'egi yikupøkti ja'agøjxp ku ja kutujk ka'pxy tkabadundi. 32 Ka'ap ja twinmaydi jøts ku Dios ja tyagupøkidit ja janchja'win, ja' Dios ja tijy tagupøkidip ti jaty ja tyundip. Ja'ayi ja tyamøjti, ja'agøjxpts winguwopi jøpkuwopi tmijatti ku ja nwindson'ajtim tø myiñ. 33 Jade'en yjatti sam yiknigajpxy ma jap nøkyijpxy wya'añ yide'en:

Nyikaxø'okp øts jam Jerusalén tu'uk midi ja jaa'y
 nay'adsepí yjawíp jøts ka'ap ja pøn myayit;
 pøni pøn ja tjanchja'wíp, ka'ap ja windigøy yjatt.

10

¹ Møk øts, migu'uktøjk, ja tsojkin njagyepy jøts øts ja Dios n'ajot'aty, jøts ø n'amidøy nbøktsøy jøts ja israelit jaa'y tnitso'ok'attit. ² Jade'en ø nwa'añ jøts ku ja tjatsojkti ja Dios, jade'en'ampy ku ka'ap tjatti. ³ Ka' tnijawídi sudso Dios tkupiky jaa'y; kyø'ømgutujk ja' yiktundíp, ja' ja tity tagupøkidíp ja Dios, ni tkamøjpikta'akti ja' midi Dios ja tagupøkidíp. ⁴ Pø ja'agøjpxi ja Moisés kyutujk kya'uktuni, pø ixaanixi ja Cristo jøts tum ja'ats ja Dios kyupijkpy pøn ja tjanchja'wíp.

⁵ Jøts ku Dios ja kutujk xagupøjkint, pø yide'enxi ja Moisés ja tjaay: “Pøni pøn tpadunwamp ja kutujk, ka'pxy tpadu'unt winets yikjujky'attit mā Dios.” ⁶ Jøts ku Dios xkupøjkin janchja'wingøjxp, yide'enxi ja wya'añ: “Kidi mwa'andi: ¿Pøndam nøjkxp tsajpjøtpy? —jøts ja Cristo mye'ent—; ⁷ jøts ni mgawa'andit: ¿Pøn jap nøjkxp mā ja o'jkin?” —jøts yjujkyøkt ja Cristo xemikøjxp. ⁸ Pø ka'axi yjade'eni, pø yide'enxi ja wya'añ: “Ka'ap yjagami ja nitso'ok'ajtin, ixa ja xmøødidi wingon”, ku xjanchjawídit sa ja øgyajpxy ømyadya'aky mduknijawiyídi midi øø ngajpxwa'kxpy. ⁹ Ku mwa'andit jøts ku ja Jesús ja' nwindson'ajtin'ajtyindíp, jøts xjanchjawídit amumjoojt jøts ku Dios Teety ja tø yikjujkyiky; xemikøjxp jadigojk jap oo'kpi y'agujkpy, winets xpaattit ja nitso'ok'ajtin. ¹⁰ Ja' ja Dios xagupøjkimp ku ja amuum njanchja'want, jøts ku n'am njotp

pyidsø'ømint ja ayuujk, jøts nwa'anint jøts ku ja Jesucristo ja' nwindson'ajtim'ajtyindip, ja' xyiknitso'ok'ajtindip. ¹¹ Pø yide'enxi jap nøkyjxpy wya'añ: “Pøni pøn ja tjanchja'wip, ka'ap ja windigøy yjatt.” ¹² Tu'ugyi nwindson'ajtim ja tnitani, wan t'israelitjaa'yidi uk wan ja tka'israelitjaa'yidi; ka'ap ja pøn t'ejxma'aty, myøøpy kyejxpy ja kyunuu'kxin pøni pøn ja t'ajot'ajtp, may'ampy ja tmø'øy. ¹³ Jabi yide'enxi wya'añ ja kyajpxy y'ayuujk: “Pøni pøn amumjoojt ja nitso'ok'ajtin t'amidoop nwindson'ajtimgøjxp, ja'ats nitso'ok'attip.” ¹⁴ Kuts ja pøn tkajanchjawidinim, ¿sudots ja t'amidojedit ja kyunuu'kxin? ¿Sudso ja tniyjanchjawidit ku ja jeexyip kyayiktukmadowdinim pøni pøn ja', ku jeexyip kya'ity pøn ja nidyukmadowidip ja øgyajpxy ja ømyadya'aky? ¹⁵ Pønts tkajpxwa'kxp ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, ¿sudso ja jeexyip tnikyajpxwa'kxti ja øgyajpxy ja ømyadya'aky ku Dios ja jeexyip kyakexyidi? Pø patyxi jap nøkyjxpy wya'añ: “jNdaxondaajkimp ja jaa'y pøn tkajpxwa'kxp ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky midi xukmado'owimp ja øy'ajtin ja tuda'aky'ajtin!”

¹⁶ Ka'apts jaa'y niduki'iyi tmøjpikta'akti ja øgyajpxy ja ømyadya'aky. Jade'en ja ttundi sa ja kugajpxy Isaías tniğajpxy ku ja wya'añ: “Dios Teety, ¿pøn ja m'øgyajpxy ja m'ømyadya'aky yjawi tø t'ukjanchjawi?” ¹⁷ Winet ja janchja'win yikjagyepy ku ja tø nmadø'øyim jawyeen ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi ja Cristo niğajpxip.

¹⁸ Ti kuts ø nyiktø'øt, jøts ø nwa'ant: ¿Wan ndejint

tø xkamadowdi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky? ¡Pø tøxi xjamadowdi! Jabi ja 'agøjpxi jap nøkyijpxy yide'en wya'añ:

Tø ja øy maḁsoo yikmadowdi pøn ja tø tkajpxwa'kxti,
tø ja øgyajpxy ja ømyadya'aky øy maḁsoo yja'aty ya naxwiñ.

19 Uk nwa'ants øts inet: ¿Wan Israelit kajp ndejint ti tkanijawidi? Jøts tøts ja Moisés ja Dios tyukniğajpxyi ku ja wya'añ:

Mdami'ama'at'atp meets ja wenk jaay ja nitso'ok'ajtin pøn kanayide'endi sa meets, pøn tkanija'widip, ja 'agøjxp meets ja xami'ambøkt.

20 Jøts ja Isaías ja Dios yjaaktyimyikwa'animy yide'en:

Pøn øts y'ijty xka'ixaadyip, tøts øts ja ne'egi ixyam xpaatti;

tø øts ne'egi nnanky'ijxyi pøn øts y'ijty xkanija'widip.

21 Jøts ja Isaías ja Dios yjaakyikwa'añi ku ja tniğajpxy ja israelit jaay: “Tø øts kawine'en njawaadsøy ja jaadyi pøn kawindiy'oo'ktip, pøn niwine'enin kamadoodip.”

11

Ja Israelit jaay pøn winaagin tpattip ja nitso'ok'ajtin

1 Jøts ø nyiktiidyøki: ¿Tø ja Dios tyimyajt-stu'uty ja Israelit kajp, ka'ap ja t'ukupøjkni? ¡Pø ka'axi! Israelit jaayxi øts kø'øm, tu'ugyi ja Abraham yik'aadsyi yikojpki, ja Benjamín ø ndeety'apip.

2 Jekyip ja Dios yø tja'biky yø israelit jaay; jøts ixyambaat tkamajtstu'uty. ¿Ti ka'ap meets ja Dios

kyajpxy y'ayuujk xnija'wiyi, ku yiknimadya'aky ja Elías, pøn ja Dios kyugajpxyip, ku ja ojts Dios t'ajot'aty jøts Dios ja ojts ttukmadøy sa Israelit jaay y'adø'tsti? Ku ja wyaañ yide'en: ³ “Dios Teety, tø mgugajpxy yik'oo'kixyidi, tø yikjejtixy ma jaty myikwindsø'øgi, nadyu'uk øts njaaktañ, jøts xyik'ookwandip øts nayide'en.” ⁴ Jøts Dios ja ojts yide'en y'adsøy: “Tø øts abiky niwixujk mil ja jaay nw'ejxti, pøn tkawinguxanaadyipnim ja awanax midi Baal yiktejp.” ⁵ Nayide'ents idø'on ixyam yjajtkojmi, ja winaagin pøn ja Dios tø wyi'ijxyidi, pøn ja kø'øm tø ttanibiktaagi y'øy'ajtingøjxp. ⁶ Ti tundaajk ja jaay øy ti pøn tjatuñ jøts tpaattit ja nitso'ok'ajtin, pø ja Diosxi tanibiktaajkip kø'øm jøts ja tyik'awa'añ ja myøk'ajtin y'øy'ajtin. Ku jeexyip jade'en kø'øm ja' yiktamajada'aky, jade'ents ja jeexyip tpaaty jøts ka'ap ja Dios y'øy'ajtin ti ñiwy'a'añ.

⁷ Xjats ja israelit jaay jade'en winaagin tkapaatti sa y'ity yjawinmaydi, tømst ja tpaatti ja øy'ajtin pøn ja Dios kø'øm tø wyi'ijxyidi, jøts jaayi jadu'uk wimbeets kugoots tmijatti, ni tkaja'gyukiyidi ja Dios yja'. ⁸ Jøts idø'on ja jade'en yjaty sa jap nøkyixpy wya'añ: “Dios ja kø'øm tuujnidip jøts ja kyadukjawiyidi sa y'adø'tsti; ja win'ejxtip jøts ka' t'ejxpaatti, jamadoodip jøts ka' yja'gyukidi jøts jade'en ixyambaat yjatti.” ⁹ Jøts nayide'en ja David ja Dios yikwa'anmiyi:

Wan ja'ayi ttajotkøxti ja xødu'unin ja miga'ayin mi'uujkin,
jøts nay ja'ayi tyapøkpyattip jadigojk jøts ja yiktagu-battit.

¹⁰ Wan t'etti wimbeets kugoots jøts kyaja'gyukidit,

jøts ja xemikøjxp yiktagubattip.

Sa nitso'ok'ajtin tpaatti pøn ka'israelit jaa'dyi

¹¹ ¿Ku dø'øn ja israelit jaa'y jade'en ja Dios tø tyuñidi, tø ja tyimwyindigøøgyøxti? ¡Pø ka'axi! Øy idø'øn ja tø kyamadowdi, tøts ja yjadu'ukpi tpaatti ja nitso'ok'ajtin pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja tpa'ejxtit, jøts ja nayide'en ja janchja'win tjagyaptit sa pøn ka'israelit jaa'dyi. ¹² Ku ja israelit jaa'y jawyeen kø'øm tø tkagupøkti ja Dios y'øy'ajtin ja'agøjxpts ja tø yikmo'odi pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja jade'en'ampy pyaat'atyidi ja Dios yja'. Kuts ja israelit jaa'y jadigojk tmi jotjimbejtkøxtit ja Dios, ¿ja ti ka'ats ja naxwii'ñit jaa'y ja kunuu'kxin nayide'en jawaani møj tpaattit?

¹³ Nyiknaxwampy øts nayide'en aaw ayuujk, jøts ø ndukmadoowa'andi meetsti pøn ka'israelit jaa'dyi. Pø meetsxi tø nyiktaniguexy ku øts ja Dios tø xkexy, jøts xnijawidit jøts ku øts ja ngajpxwa'kxin ka' ñiñugoji. ¹⁴ Kidi wanik jade'en winaagin ñitso'ok'atti ja nmi'israelit jaa'dyi ku mba'ejxidit nayide'en sa mee xpaaty ja nitso'ok'ajtin. ¹⁵ Jabi jade'enxi ja naxwii'ñit jaa'y tø tpaatti ja nøø' ja tuu' sudso ja Dios myaa'kxujkin tpaajtidit, ku ja Dios tø t'ats'ejxma'aty ja israelit jaa'y. ¿Tits idø'øn tyimyikpatp ku ja israelit jaa'y ja Dios jadigojk t'awimbetidit? Ja nitsoojkin idø'øn ja jadigojk pyatp pøn windiy'ejtnidip. ¹⁶ Ku ti t'ukja'biky ja Dios, amuumts ja tja'ajtkixy. Pøni myi'ijtpy ja ujts'aats ja ujtskojpk ja', nayide'ents inet ja tmi'ett amuum tuki'iyi møøt y'awaj y'axeeñ.

¹⁷ Jade'ents idø'øn ngajpxin ja israelit jaa'dyi sa ja kipy awaj midi ja olivo kipy y'awaj'ajtpy, jøts

meets jade'en pøn ka'israelit jaa'dyi sa jadu'uk pa'olivo kipy y'awaj midi ñiñugo øy ma ujtsjøøjty ejtp. Kuts ja yikajtspøøty midi ja israelit jaa'y kipy'ajttip ndejint, jøts meets ja mja' ne'egi jam yikøx'øøch ma dø'øn jam ja jadu'ukpi awaj tø wyinaky. Jøts meets ja jade'en xpaat'aty ja jujky'ajtin midi xemikøjxp, tu'ugyi ja m'aats mgojpk ñamyayi y'etti. ¹⁸ Ka'ats mnadyamikaxidit, kidi xuktamøjidi xuktamutskidi ja israelit jaa'y pøn ñamyayi ixwejtsidip ja Dios. Pøni m'adø'øtswandip jade'en, jawidi jøts ku nayi israelit jaa'y ñikøjxp idø'øn ja nitso'ok'ajtin tø mnimiñidi, kidi mgø'ømnikøjxpipti.

¹⁹ Mjawa'añ meets: “Janch jade'enimts, tøts ja yjiwa'akti jøts øøts ja ixyam ngu-danaañip.” ²⁰ Jade'en'ampyts ja yik'ixwetsti ku tkajanchjawidi ja Dios, jøts meets myikupiky jade'engøjxp ku ja xjanchjawidi. Kidits mnamyikexyidi, øyim yikxonim tuda'aky mnabyikta'agit. ²¹ Pø m'ejxtipxi mnija'widipxi ku Dios ja israelit jaa'y ja tkadamee'kxy, jøts nayide'ents meets ja mgadamaa'kxmiyit ku jade'en m'adø'øtstit. ²² Jøts m'ejxtip mnija'widip jøts ku Dios janch øy, jøts tum ja tiy'ajtin yiktumpy. Møk ja ttiidyuñ pøn ja midundigøjyip. Mmi'øy'ajtipts meets ja', jøts tu'ugyi xpayø'øyidit ja y'øy'ajtin; pøni ka'ap jade'en xpadundi, nayide'ents nøjkx mjatti sa ja israelit jaa'dyi. ²³ Kuts ja israelit jaa'y jadigojk tmijotjimbettit ja Dios jøts tjanchjawidit amumjoojt, kupøkidip ja jadigojk jøts ja jujky'ajtin myo'ojidit midi xemikøjxp; tyu'ump ja Dios jade'en, ti ja

ka'ukmajyip. ²⁴ Sa meets ja tø mgupiky, jøts ka'ats meets mja'israelitjaa'yi, jøts tøts meets ja mmø'øyi ja nitso'ok'ajtin, iti kuts ja israelit jaa'y kyayikupøktit, pø ja'axi ja y'ity tyimyjapaat'ajtidip!

Ku Israelit jaa'y ñitso'ok'attit xemikøjxp

²⁵ Meets migu'uktøjkti, ndukmadoowandip ixyam jøts xnijawidit sa Dios ja wyinmaa'ñ tmøø'aty, jøts ka' nugo mnay'agajpxidit jøts ku meets wijy'ajtin amuum xmøøt'ajtkixy: tø Israelit jaa'y ñamyayi y'amutski. Ejtpnim ja jade'en kunim ja yikupøktit namay pøn ka'Israelit jaa'dyi. ²⁶ Ku nøjcx jade'en tø y'ukjaty, winetnimts ja Israelit jaa'y ni'ijtyi ñitso'ok'attit, pø patyxi jap nøkyijxpy yide'en wya'añ:

Kaxøøkp tu'uk ja Israelit jaa'y, ja yiknitsokpi, jøts ja' ttukniwa'ats'atp ja jaa'y ja ka'øybi pøn jaty ja Jacob t'aadsidip tkojpkidip.

²⁷ Jøts ngajpxy n'ayuujk øts wyinaty jade'en nyik'adujkpy, ku øts ja nyikpøkwyā'atstit.

²⁸ Pøn israelit jaa'dyi, pøn tkagupøjktip ja øgyajpxy ja ømyadya'aky sudso ja nitso'ok'ajtin yikpaaty, ejxma'jtniyidip ja Dios ja ñamyayi jøts meets ja mgunuu'kxyi; ka'apts ja Dios ja tyimy'ixmachidi, tsojkidip ja' ja'agøjxp ku ja Dios kø'øm tø twi'ixy ja møjaa'dyøjk. ²⁹ Pø ka'axi Dios ja jadigojk tpiky pøni ti ja yajkpy; pøni tø ja twi'ixy ja jaa'y, ¿sudsots ja nugoyi t'ixmatst jadigojk? ³⁰ Meetsxi ja Dios y'ijty mga'ukmimadøøpy, kuts ja israelit jaa'y ja tø tkamimadowdi, xjats meets ja Dios tø m'ayo'ijxyi. ³¹ Jøts ja nayide'en yjatti

sa meets y'ijty xkamimadøyin ja Dios, ja'agøjxp ja jade'en ttuñ jøts ja jadigojk t'ayo'ext nayide'en sa mee tø myik'ayo'ijxyin. ³² Ja Dios jade'en kø'øm tø ttanibiktaagi jøts ja niduknax kyayikmimado'ot, ja'agøjxp ja jade'en ttuñ jøts o pøngapøn tuknax ja ttuk'ext ja pya'ayo'ajtin.

³³ ¡Ka'ap jade'en ti tmi'abaaty sa ja Dios ja øy'ajtin tjagyepy, sa ja wijy'ajtin, sa ja ja'gyukin tmøødi! Ka'ap pøn tmiwinmaa'nbyaaty pøni sa wyinmay, pøni midi tyunwampy, ma ñjkwā'añ yja'atwā'añ. ³⁴ “¿Pøn tniñija'wip sa ja Dios wyinmaa'ñ? ¿Uk pøn ja tyukjaty i jøts ja jade'en ttu'unt? ³⁵ ¿Uk pøn ja Dios jawyeen ti tø tmø'øy, jøts ja ja' ttaguyaki midi ja xmø'øyimp?” ³⁶ Tum ja Dios amuum tja'ajtkøjxp jøts ja' tyik'øyigyøjxp, jøts ja tyiktunwā'añ pøni ti jaty ja tø tyik'øyi. ¡Kunuu'kxy etpyim ja Dios xemikøjxp! Jade'en idø'øn y'ejxi tyiyi.

12

Midi chøjkpy ja Dios ku ja nnadyagøðøjkant

¹ Kø'øm mee migu'uktøjk ja Dios amuum mnadyamiyoxit. Øy'ajtp jøts jade'en xu'undit midi ja y'øyja'wip kyunuu'kxyja'wip, ja' ñamyayi mdawindsø'gidið ja Dios. Ku ja x'ayo'ijxyindi, jade'en mee nminuu'kxa'aky jøts jade'en xu'undit. ² Kidi jade'en mdsinay'adø'øtsti sa xuktu'uñin ja kø'ømgutujk, ja kø'ømwinmaa'ñ. Mijotjimbetti ja Dios jøts ja mwinmaa'ñ nayide'en tyigatstit, winets ja jujky'ajtin xpaattit midi amuum myiktigatsidið jøts jade'en xnijawidit midi ja Dios chøjkpy, ja øybi

ja tsujpi midi ja Dios mda'øya'wiyidip, midi øy wa'ats pidsømp.

³ Yide'en øts ja Dios xanigutujk'aty y'øya'ajtingøjxp, jøts ja' mee ndukmadøøpy, kidi nugo mnadyamøjpikta'agyidi pøni ti jam jadu'uk jadu'uk yjajtpy. Pøni mabaat ja Dios kø'øm tø mdukjatyidi, ja' mja'gyukidip. ⁴ Ka' nduknax'ajtyindi, nayide'en sam ja nine'kx yikjagyepy may jøøjp yikmøødi, jøts ka' tum ja' wya'añ pøni ti tu'uk wya'añ, ⁵ nayide'ents adøm idø'ønmidi, øy adøm mabaat njamaya'am, tu'ugyits adøm ja Cristo xja'ajtyindi, jøts nixem niyam ni'amuki n'ijtyindi sa kø' teky tkamajststu'uty ja nine'kx.

⁶ Kija' ja Dios xyikwinmaa'nbyaajtyindi pøni sa ja kø'øm ttamidsøky nidu'uk jaty. Wants tyik-tunkpaajtyindi øy yikxon. Pøni tø Dios xmø'øyim ja wejin kajin jøts ngajpxnajxa'ant ja y'ayuujk midi ja tø xmø'øyim, ndu'unindipts ja jade'en pøni mabaat ja janchja'win xukjagyejpyindi; ⁷ jøts pøni tøts ja xmø'øyim ja wejin kajin jøts ja nmigu'uk nduujna'ant ja y'øybi, mbadu'unindipts idø'øn ja jade'en. Jøts pøni pøn ja Dios tø myø'øyi jøts yik'ixpøkt, ja'ats idø'øn ja tyu'ump; ⁸ jøts pøni jamts pøn tø yikmø'øy jøts tkajpxjot'amøjkit ja myigu'uk, ja'ats idø'øn ja tyu'ump. Pøni jamts pøn øy ti tyajkwa'añ, ka'ap kyø'ømwinmaa'ñ tyikyø'ty jøts ja ja' ttaguyakit øy ti. Pøni jamts pøn yikmøøpy jøts ja tnøø'mo'ot ttuu'mo'ot ja myigu'uk, yikxonimts t'ext tuda'aky'ampy; jøts pøni pøn tpudøjkidip ja ayoobi jaa'y pøn ti ka'ejtxidip, ejtni xoni dø'øn tpudøkidit.

Sa pyaaat'atyi ttu'undit pøn ja Cristo yjanchja'widip

⁹ Nabya'ayowidi nixem niyam. Yikjiwa'akti ja ka'øyi, jøts tundi ja' midi øy midi tsuj, midi ja Dios kyupiky'ajtpy. ¹⁰ Yik'awa'andi ja amigu'uk'ajtin jøts nixem niyam mnamyayidit wine'en Dios mja'atyidi, nawyindsø'øgiyidi nixem niyam, kidi pøn xkamøj'ejxti.

¹¹ Jotmay'atti ja Dios, kidi mnuuxidi, amumjoojt xmidu'undit ja Dios.

¹² Taxonda'akti jøts ku ja myikmo'odit midi mjøp'ejxtip; jøts kidi nugo x'ayojidi wine'en mjemjatti mdejatti, jøts kidi x'ixmatsti ja Dios'ajot'ajtin nijuuni.

¹³ Pøni jam ti kya'ijtyxidi pøn ja Dios yjanchja'widip, pudøkidits; øyim yikxon xyikja'attit xyiktsoondit pøni pøn mbaajtidip m'ejxidip mjøn jotp mdøjkjotp.

¹⁴ Pøni pøn mga'ødyuujnidip, tagødøkidi ja Dios. Jøts amidowdi wan tyikunuu'kxti jøts kidi meets ja jawyeen xka'ødyijy.

¹⁵ Xonda'akti nayide'en pøni xondaaktip ja mmigu'uk, tsaachjawidits nayide'en pøni jiidyip yaxtip.

¹⁶ Namyayidi nixem niyam, yikxon mdsøonidit mdanidit. Kidi mnamyikexyidi, møøt'etti pøn ay-oobi jaa'y'ajttip. Kidi mwa'andi jøts ku meets nadyu'uk tuki'iyi xjaty.

¹⁷ Pøni tø pøn mga'ødyuñidi, kidits meets ja nayide'en xunwimbejtmidi. Ejtp xu'undit ja y'øyi øy madsoo. ¹⁸ Yik'amijatti mabaat mmajada'akti, jøts yikxon xmøøtsøonidit xmøøtanidit ja mmigu'uktøjk, amuum ja

tuda'aky'ajtin xyiktu'undit. ¹⁹ Kidi mee migu'uk kò'òm xagubety ja mmidsep pòni sà ja mduñidi, ja Diosxi kò'òm yik'ayo'ombaa²diditnim; jabi yide'enxi jap nõkyijxpy wya'añ: “Øts xpaat'ajtp jøts øts ja ndiidyu'undit; øts ja ndagubattip, nõmpxi Dios.” ²⁰ Jøts nayide'en ja wya'añ, jøts ku tijy x'ødyu'undit pòn mmijotma²jtidip, wan ja tka'uknagyumayidi. ²¹ Kidi ja ka'øybi mmimajada'agyi, jaa ja xmimajada'akt ku tum ja øybi xu'unt.

13

¹ Mímadowdi ja windsøndøjk. Pø Diosxi kò'òm tø tyikutuky jøts ja kudunktøjk yja'attit. ² Pòni pønts ja tkamímadoowampy, ja' idø'øn ja wyinaty kyamímadoøpy pøn ja tø tyikutuky jøts ku ja yja'attit. Pønts jade'en adø'øtswamp, pøky ja taja'adidip jøts ja nõjkx yiktiidyundi. ³ Jøts kidi ja'ajip ja kudunktøjk ñija'ajttip jøts ja t'adsø'øgidit pøn øyjaa'y'ajttip, pø ja'axi ja ñija'ajttip jøts ja tiidyu'undit pøn tundigøødyip. Pøni ka'ats tsø'øgi jawi mnachøkyi jøts jade'en xwingunøjkxit ja kudunktøjk, jaa'y'ats yikxon jøts ja kudunktøjk niti mgadamatsit, ⁴ pø ja'axi Dios ja tø tyanibiktaagiyidi jøts ja øybi xu'unt. Kuts kò'òm mga'øyjaa'y'att, pøkyjawits mets ja mbøky; pø kidi nugojipxi ja kudunktøjk ja møk'ajtin tjagyapti ku ja tyiidyundi, pø ja'axi Dios ja tø tyanibiktaagiyidi ku ja tø tyikutuky, jøts ja tiidyu'undit tiy'ajtingøjxp pøn tundigøødyip. ⁵ Ja'agøjxp pyaat'atyi xmímado'odit ja kudunktøjk pø mwínmaadyipxi, kidi ja'agøjxpip ja nugo xundi jøts ja mgatidyunidi. ⁶ Nay ja'axi ja

Dios tyikutujkp jøts ja kuguju'uyin xmo'odit ja kudunktøjk; pø nay ja Diosxi ja tø tyanibiktaagiyidi jøts ja jade'en ja tyajuiky'ajtin tpaattit, jøts jade'en mjaaknigudunk'atiyidit.

⁷ Migubajtkøxtits pøni pøn jaty jam mmiyoj'ajttip. Pøni jam pøn kyayakñim kyagubetynim, wants ja tyakti; uk jamts pøn ti tkagujuynim tkagubetynim, wants ja tkugujuy tkugubety; pøni pøn jam ja windsø'jkin tyiktigøøpy, wan ja windsø'jkin tjagyepy; jøts pøni pøn jam ja amigu'uk'ajtin tyiktigøøpy, wan t'amigu'uk'aty ja myigu'uk. ⁸ Ka' ti pøn xamiyoj'attit, ja tsojkin ja pa'ayo'owin ja' idø'on tiy xem yam mjagyaptip; ku jade'en xu'undit, ja kutujkts meets idø'on wyinaty jade'en tø xmi madøy. ⁹ Pø nømpxi ja Dios y'ana'amìn: “Kidi mnidø'øxy kidi mniyaa'y mnabyø'jkiyidi, kidi myikjaa'y'øøky, kidi mmeech, kidi mdaay'aty, kidi xami'ama'at'aty ja mmigu'uk pyikta'aky”; jøts tuki'iyi ja Dios y'ana'amìn tu'ugyi ja yide'en y'ayuujkpidsimy: “Mba'ayo'op ja mmigu'uk nayide'en ejximdam kø'øm mnabya'ayøyin.” ¹⁰ Pøn ja tsojkin, pøn ja pa'ayo'owin tjagyajp, ka'ap ja tmidundigøy ja myigu'uk; jade'en'ampy ja Dios tkupik'atkixy ku ja tsojkin nyiktu'unint, jøts jade'en niwine'en ja kutujk kyayikmidundigøy.

¹¹ Jøts tø tyimbyaaty ja et ja xøøw, tajotigøjyidi ja Dios yja'. Tyimwyngomp ja ayo'on winets xpaattit amuum ja nitso'ok'ajtin. Nax'adøtsp ja et ja xøøw, ka'ap y'ity jaakjade'en ku njanchja'wiy'okwa'añindi miduk'o'jk ja Dios y'øgyajpxy ja y'ømyadya'aky. ¹² Ka'pxnip ja et ja xøøw, tyimdyukmibaat'ajtpy ja Dios; wants

tmajtstuuptyindi ja ka'ødyu'unin ja pøkyu'unin, jøts jøp'ijxy nnanky'ejtna'andit, tum ja øybi wa'atspi nyiktu'unindip midi kapøkmyøøt. ¹³ Wan tuda'aky tjaa'y'ajtna'andi sam pyaat'atyi pøn tnija'widip ja Dios. Jøts kidi ja' ndunk'ajtyindi ja nøø ja mu'uk, uk ja pøjp ja tsa'pxp, nmiga'ayin nmi'uujkin, uk nnamyøøt'atwa'añindi øy pøn møøt, uk ja tsep ja' njotmay'ajtyimp, uk ndami'ama'at'ajtyindip ja nmigu'uk øy ti. ¹⁴ Kidi jade'en m'adø'øtsti, tu'ugyi nwindsøn'ajtim Jesucristo xpadu'undit sa ja ya chinaay, jøts kyamøjtøkidit ja mbøkyu'unindi.

14

Kidi mmigu'uk xpagajpxy

¹ Pøni jam pøn myajada'aky kyamajada'aky yjanchja'wingøjxp, kupøktits, kidi sa xejti, øy ja wyinmaa'ñ yjaganayide'endi sam meets ja mja'ajin. ² Ja may pøn tjøø'kxtip øy ñityi, jøts nayide'en pøn amaay'ejttip, pøn nugo u'nkjii'kxy tsujxkjii'kxy ttojktip, jøts wya'andi jøts ku ja' chøkyi Dios wyingujxp. ³ Pønts tjøø'kxp øy ti, ka'ap ja tka'øyjawit pøn amaay pøn wi'ijxy øy ti tjøø'kxp; jøts nayide'en ja'ami, ka'ap ja pyagajpxmit, ka'ap ja sa ttejmit pøn øy ti tjøø'kxp, pø tøxi Dios ja kø'øm kyupikyiyi, ⁴ jøts ja'ats midundip. ¿Mjaaktyimbyønts meets ku meets ja xpagajpxt, yamts ja Dios ja tmiduñ? Wan ja t'øyi uk tka'øyi, ja wyindsønts ja paajtip pøni sa ja kø'øm tyuñi. Jøts yik'øyip ja', ¿ti Dios ka'ukmajyip ku ja tka'ukyik'øyit myøk'ajtingøjxp?

⁵ Jøts jaa jadu'ukmidi pøn wandip tu'ugin ja xøøw yik'amaay'att, jøts jadu'uk wyamidi ku ka' pyaat'atyi ni midi xøøw kyayik'amaay'att, tum jade'en ja xøøw tu'ugyi. Kija'ats tñitanidit ja wyinmaa'ñ tigøjxp ku jade'en wyinmaydi. ⁶ Pøn t'amaay'ajtp tu'uk ja xøøw, ja Diosts ja tyawindsø'jkíp; jøts pøn tka'amaay'ajtp, nay ja Diosts ja jade'en wyindsø'jkinmo'op. Jøts pøn tjøø'kxp øy ti, nay ja Diosts ja tyukmøja'wíp tyukunuu'kxyja'wíp; jøts pøn amaay'ajtmidip, ka' ti tniyjii'kxy, nay ja Diosts ja tyawindsø'jkíp ku ja jade'en ttuñ, jøts ja ttukmøjawi ttukunuu'kxyjawi amuum.

⁷ Ka'ap pøn nugo ñiyjuky'aty, ka'ap pøn nugo ñiy'øøky. ⁸ Ku njujuky'ajtyindi, Dios xyikjuky'ajtindip, jøts pøni o'jkindipts, nay ja'ats xkwenti'ajtindip. Jøts jade'en yiknijawí jøts ku ja amuum xja'ajtyindi øy adøm njajujuky'ajtyim, uk nja'ø'jkyim njadigø'øyim adøm. ⁹ Pø ja'agøjxpxi ja Cristo yujukpyijky xemikøjxp ku ja tmimajadaajky ja o'jkin, jøts ja tu'ugyi ixyam tñitanaagyixy øy midi'ibi.

¹⁰ ¿Tigøjxpts ku mee kø'øm ja mmigu'uk xabayø'øy sa y'adø'øtsti? Jøts ni xkatsokti paat meets ja'. ¿Pønts xijy ta'amp, pøn kanaxp jam Cristo wyingujkp? Pø ja'axi xabayø'øyindip ja nbøky, ja' xiidyu'unindip. ¹¹ Pø yide'enxi jap nøkyixpy wya'añ:

Øyi madsoo n'ity, jøts øts nwingujky niduki'iyi jaa'y kuwani ñagyuxendyakøxidit.

Jøts wya'andit ku øts ja'ayi tu'ugyi ndios'aty.

¹² Jade'ents idø'øn, kija' idø'øn ngøyajkint jam Dios wyingujkp pøni sa nidu'uk jadu'uk tø

njaa'y'ajtyindi ya naxwiiñ.

Ka'ap ja nmigu'uk nyikwinmaamyajtindit

¹³ Paty ka'ap nnabyagajpxandit nixem niyam. Ne'egi ja' njotmay'ajtindip sudso ja nmigu'uk ngayikpøkpyajtindit. ¹⁴ Tumwa'ats nwindson'ajtim Jesús tø ttanibiktaagi, ka' ti nugo kø'øm tyimykpøkpyety; kyø'ømwinmaa'ñ ja' pøn nømdip jøts ku øy ti kya'øyi kyawa'adsi. ¹⁵ Jøts ku ja jii'kxy midi kayik'ødyejp kayikwa'atstejp nnadyabagajpxandit nugo, ¿ti pya'ayo'owints jade'en njagyepyindip? Paty ka'ap pyaat'aty jøts ja nyikmøjindit pøni ti ja nmigu'uk yjii'kxyindip, jøts jade'en ngaduk'ayoojindit ja nmigu'uk, jøts ka'ap ja yjanchja'win kyudigø'øty. ¹⁶ Kidi ja' xuñ midi yjawi ja mdsinaa'yin ja mjanchja'win yiktabagajpxp. ¹⁷ Kidi ja kaagyip jii'kxyip xagupøjkindip ja Dios mā ja kyutujk amuum ttanitan ja yja', pø ja øchinaa'yinx ja chøjkpy ja tuda'aky'ajtin ja xondaajkin midi ja Espiritu Santo xmø'øyindip. ¹⁸ Pøn jade'en tmidump ja Cristo, ja' Dios chøjkpy jøts øyja'wiyip ja jaa'y ja'.

¹⁹ Wants tjaaknija'wa'andi sudso nbaajtindit ja tuda'aky'ajtin midi nyiktu'unindip jøts ja nnadyabudøjkandit nixem niyam, jøts jade'en myøktajkindit ja njanchja'win. ²⁰ Kidi ja ngø'øm ja' adøm nugo nyikmajadaajkindip, jøts adøm ja Dios yja' ngayikmøjtøjka'andit. Øy ni midi jii'kxy yjagayikpøkpyety, jade'en ne'egi pyaat'aty jøts ja' xkajøø'kxtit midi ja mmigu'uk kya'øyja'wip jøts ja jade'en xkayikpøkyat. ²¹ Ne'egi øy'atpts ku ja tsu'uch ka' xtsu'utstit, uk xka'uuktit ja vino, uk xkatu'undit o ti, nugo ku ja mmigu'uk

xkayikwinmaa'nmya'atti, nugo ku kyapøkpyatti jade'en'ampy jøts kyatuu'tigø'ødyit. ²² Dios ja ja'ayi mduknija'wip pøni sa mets ja mwinmaa'ñ xyikyø'øy. Jotkujk ja jaa'y pøn kyabadumpy midi ja pyøkyja'wip! ²³ Pønts tjøø'kxp øy ti majtsk aaw majtsk joojt, kø'ømts ja ñankpyøkpyetyi ku ja tjii'kxy, kumi ka'ap jotkujk tjii'kxy; jøts ti jaty kayiktump jotkujk'atyim, pøky ja'.

15

Ja' mdu'ump midi ja mmigu'uk tya'ødyøkip

¹ Pøn jaty møk tjagyajptip ja janchja'win, xpaat'ajtindip adøm jøts nbudøjka'andit pøn ja yjanchja'win tu'ugyi tkamøøt'ajtipnim, jøts kidi adømyi kø'øm nnabya'ayø'øyindi. ² Nidu'uk jaty adøm xpaat'ajtyindi jøts ja ndabudøjka'am midi ja ødyunidip jøts ja yjanchja'win myøjta'aktit. ³ Pø ni ja Cristoxi ojts kø'øm kyanabya'ayøyi, ne'egi ja yjaaktyimyajty jade'en sa jap nøkyjxpy yide'en wya'añ: "Tum øts ja tø xaja'atkixy sa jaty ti jaty mgayikta'ødyundip mgayikta'øñimaadyip." ⁴ Pø ja'agøjxpxi ja Dios ja kyajpxy tnankyjajyøø jøts adøm ja nnija'wa'an ti jaty ja ñigajpxpy ja y'ixpøjkin, ja'ats adøm ja xmø'øyimp ja kajpxjot'amøki jøts tuda'aky ngupøjkindit o ti ayo'on, jøts tu'ugyi ja awejx'ajtin yikmøøt'att ku yikpaatt ja xemikøjxpit jujky'ajtin. ⁵ Ja Dios Teetyts adøm xyikmajadaajkimp o ti ayo'on jøts ja xkajpxjot'amøjka'an. Wants ja mbudøkiyidi jøts mdsøønidit mdanidit yikxon nixem niyam, sam nwindson'ajtim Jesucristo tñajtstu'uni, ⁶ jøts tu'ugyi ni'amuki xja'byaattit xkajpxpaattit

ja Dios Teety pøn ja nwindsøn'ajtm Jesucristo tyeety'ajtpy.

Ku ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky yikajpxwa'kxy mā jaa'y kya'israelit jaa'yidi

⁷ Nagyupøkidits nixem niyam, kidi sa mnadyiyidi mnawya'añidi, nagyupøkidi nayide'en sam adøm nwindsøn'ajtm Jesucristo tø xkupijkyindi Dios Teety wyindsø'jkin wyinja'wingøjpx. ⁸ Pø israelit jaa'yxi ja Cristo ñimimpy jøts ja tpudøkit, jøts jade'en ja Dios Teety ja wyandaajkin tyik'adujkit midi ja møjaa'dyøjk wyinaty tø yiktamiwanda'agidi. ⁹ Jøts nayi ñimeen ja' pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja tjā'byaattit tkajpxpaattit ja Dios ku ja pya'ayøyidi jadine'en, pø yide'enxi jap Salmos nøkyjøtpy wya'añ:

Nja'byaatp mets ngajpxpaatp mets øy mā naajx øy magajp, mā jaty ja jaa'y chøøni pøn ka'israelit jaa'dyi,

jøts n'øø't jøts nxu'uxt mets windsø'jkingøjpx.

¹⁰ Jøts nayide'en wyami ja Dios kyugajpxy:

Mxonda'aktit tuknax pøn ka'israelit jaa'dyi møøt ja israelit jaa'y pøn ja Dios ja'ajtiyidip.

¹¹ Jøts jap abiky mā jap wyami:

Møjā'wimyidi kunuu'kxyja'wimyidi ja Dios ni'ijtyi pøn ka'israelit jaa'dyi,

kajpxwa'kximyidi ja myøk'ajtin o magajp.

¹² Jøts yide'en Isaías tyukjadya'anmiyøø ja Dios:

Ja Isaí ñikøjpx pyidsø'ømt pøn ñiwindsøn'ajtmip pøn ka'israelit jaa'dyi;

ja' ja tu'ugyi tyamiguy'ejtip ja ñitso'ok'ajtin.

¹³ Wan ja Dios mmø'øyidi ja xondaajkin ja tuda'aky'ajtin, midi xukjøp'ijxy'ajtindip ja

kyunuu'kxin ku ja njanchja'wint, jøts jade'en ja ajot'ajtin tu'ugyi mdukm'etidit Espiritu Santo myøk'ajtingøjxp.

¹⁴ Migu'uktøjkti, jade'en ø nwa'añ jøts ku meets amuum xjagyepy ja nadyamiyoxi'ajtin jøts ja nijaw'i'ajtin. Wa'ats ja xnijawidi, jøts n'a'ejxip øts jøts ku xjatti jøts nixem niyam mnagyajpxwejidit. ¹⁵ Ja'agøjxp mee ndanijayi ya'at nøky, jøts ndukja'myatstit tu'uk majtsk ja møj winmaa'ñ midi paat'ajtiyidip ja yikxon ja'gyukin. Tø øts ja Dios xanipiky y'øy'ajtingøjxp jøts øts jade'en ngajpxwejt. ¹⁶ Ja' øts ndamidumpy ja nwindson'ajtim Jesucristo ku øts ngajpxwa'kxi ja y'øgyajpxy ja y'ømyadya'aky ma ja jaa'y kya'israelitjaa'yidi jøts ja tpaattit ja nitso'ok'ajtin. Ja'ats øts ndagødøjkip ja Dios, wan ttajotkujk'atyidi jøts kyupøkidit ku yikpøkwyā'adsidit ja Espiritu Santo.

¹⁷ Ku øts jade'en nmiduñ ja Dios Teety, xondakp øts jøts øts ja møk ndukmøjawi ndukunuu'kxyjawi, ku øts njanchjawi ja nwindson'ajtim Jesucristo. ¹⁸ Ka'ap øts ti nugo ñikyajpxy midi øts ja Cristo kø'øm xkaduktump xkadukpatp jam jaa'y agujkp pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts tmimado'odit ja Dios. Tø dø'on jade'en tyimyjaty, tø dø'on jade'en tyimykmadøy sa ø nnigajpxy, ¹⁹ ku tñank'ijxyi ja myøk'ajtin, tyikaxi'iky ja ejxa'an, tyikaxi'iky ja milagri'ajtin, jøts jade'en yik'ixy yiknijawi ja Espiritu Santo myøk'ajtin. Jade'ents øts nnigajpxkixy øy maḁsoo ku ø ngajpxwa'kxi ja Cristo y'øgyajpxy y'ømyadya'aky midi nitso'ok'ajtin xukpaajtin, nwidity ø Jerusalén uk nja'aty øts jambaat Ilírico etjotp. ²⁰ Ja' øts ndajotigøøpy

jøts øts jade'en ja øgyajpxy ja ømyadya'aky tø ngajpxwa'kxy, midi tñigajpxp ja nitso'ok'ajtñ, ma niwindii kyayiknimadøynim ja Cristo xyøøw, jøts ka'ap øts nay ja'abi kajp tø n'anøjkxi ma jadu'uk ja jaa'y jawyeen tø tyiktso'onda'aky ja Cristo y'ixpøjkin. ²¹ Jade'en øts tø nduñ sa ja Dios kyajpxy y'ayuujk wya'añ:

Ja' ja ne'egi ejxiyip nijawiyip pøn ja niwindii kamadobaajtñipnim,
jøts yja'gyukidip ja ne'egi pøn ja niwindii kanimadoojidipnim.

Ku ja Pablo ttanibiktaagi jøts ñøjkxt Roma

²² Ku øts ja ngajpxwa'kxk ngayiktsojk'abaadi, ja'agøjxp meets tø nga'ajts'ixy, tø øts kawinaak ojk nja'ukniwinmayi jøts ø nnøjkxt ma meets jam. ²³ Tøts øts ja ndunk y'abaadi yam ya'at etjotp ma øts yam, jøts jekyip øts njaniwinma'ayiñi jøts mee nninøjkxt. ²⁴ Yamnimts øts inet jam n'uknaxt ku ø nnøjkxt jam España jøts mee n'uk'ext, jadya'ts øts jam wyinaty xpudøkidi, jøts øts jam nja'att ma øts idø'øn nnøjkxwa'añ. ²⁵ Jerusalén øts ixyam nnijkxy, pudøjkin øts nyiknijkxpy jøts øts ja ngømo'owa'andi pøn jaty jam Dios ja'ajtidip, adøm ja nmøøtjanchja'wibidi. ²⁶ Ja' tø tyikmukti meen pøn tsinaadyip jam Macedonia jam Acaya, jøts ja ttanigaxti ja ayoobi jaa'y pøn tsinaadyip jam Jerusalén, adøm ja nmigu'uktøjkti pøn ja Dios ja'ajtidip. ²⁷ Tø twinmaydi jøts ku jade'en y'øyi jøts ja jade'en ttu'undit, pø tøxi ja israelit jaa'y ja ñamyayi y'ayo'ijxyidi ku ja tyukpaat'atyidi ja Dios; xjats ja nayide'en pyaat'ajtmiyidi, jøts ja ttabudøkidit ja israelit jaa'y ti jaty ja iiy

yjagyajptip. ²⁸ Kuts øts yø n'uktun'abaadit ku øts ja wyinaty tø ndagøðøkididi ja pudøjkin, winets ø ndsoont jøts ø nnøjkxt jam España, uk naxpts øts jam ma meets jam. ²⁹ Jøts wa'ats ø nnijawi jøts ku øts ja Dios amuum ja kyunuu'kxin xabudøki, jøts øts ja Cristo ngajpxwa'kxit ja y'øgyajpxy ja y'ømyadya'aky ku øts jam nøjkx nja'aty.

³⁰ Tundits migu'uktøjk ja may'ajt nwindson'ajtim Jesucristo køjxp jøts Espiritu Santo pøn xukja'wimp ja tsojkin ja pa'ayo'owin, jøts meets nayide'en mnadyamiyoxidit øts ndunkjøøjp, ku meets ja Dios x'amido'ot ja may'ajt jøts ø xpudøkit. ³¹ Amidowdi ja Dios wan øts x'agø'duky x'axajtuky, jøts kidi myajada'akti ja jaa'y pøn tkagupøjkti ja nwindson'ajtim yja' jam Judea, jøts nayide'en x'amido'odit jøts ejtni xoni tkupøktit ja pudøjkin pøn tsinaadyip jam Jerusalén, pøn ja Dios ja'ajtidip, midi øts yam ndaninøjkxwandip, ³² jøts pøni yikjajtpy Dios jøts øts øy jotkujk nja'att ma meets jam, jøts øts jam n'ukpoo'kxt. ³³ Diosts mjagyapidip pøn amuum ja øy'ajtin xondaajkin tyajkp. Jade'en idø'on ja yjatt.

16

Ku ja Pablo tkajpxpøø'kxy ja myigu'uk pøn jam Roma

¹ Mjaty'ejxtip ja Febe, adøm ja nmøøtjanchja'wibi pøn tump jam tsaptøjkjotp jam Cencreat kajpjotp. ² Kupøkti ja' yikxon, tundi may'ajt Dios køjxpit sam pyaat'atyi, pø tu'ugyixi ja Dios yikjanchjawi. Pudøkidits jøts xmo'odit ti jaty jam ka'ejtxip, tø ja may'ampy xjanchpudøjkandi, øts paat ja kø'øm tø xpudøki.

3 Kajpxpoo'kxti nayide'en ja Priscila møøt ja Aquila, pøn tø nmøøtundi jøts øøts ja Jesucristo yja' nyikyø'øyyi. 4 Ja'agøjxpti øts ixyam njujky'aty ku ja kyø'ømjujky'ajtin ja o'jkin jøp'am tpiktaktøø, nugo ku øts ja'ayi jade'en xyiknitso'okti; xemikøjxp øts ja Dios ja ndamøjawit, jøts nayide'en ja ttamøja'wimyidi niduki'iyi ja nmigu'uktøjk, pøn tjanchja'widip ja Jesús ma jaa'y kya'israelit jaa'yidi. 5 Kajpxpoo'kxti nayide'en ja migu'uktøjkti pøn namyujkidip jam Priscila jam Aquila tyøjkjotpti. Kajpxpoo'kxidik øts ja nmigu'uk Epeneto, pøn midu'uk tjanchja'wiy'okwaan ja nwindson'ajtim Jesucristo jam Acaya etjotp. 6 Kajpxpoo'kxti ja María midi jadine'en tmidump ja Dios ma meets jam. 7 Kajpxpoo'kxidik øts ja nmigugajp ja Andrónico jøts ja Junias, pøn øts møøt tø nbuxøjktsøønidi; janch'øyjawi ja y'etti sam nayide'en ja Cristo kyudanaabyitøjkti, jøts jawyeen ja ne'egi tjanchja'widi ja Cristo, oojknim øts.

8 Nayi mgajpxpoo'kxtip ja Amplias, pøn øts øy møøt namyayi Cristo køjxp. 9 Jøts nayi kajpxpoo'kxti ja Urbano, pøn øøts ojts nmøøtuñ ku øøts ja nwindson'ajtim yja' nduujni, jøts kajpxpoo'kxti nayide'en øts ja nmigu'uk Estaquis, 10 jøts nayide'en ja Apeles pøn kawinaak ojk tø ttamajada'aky ja yjanchja'win Cristo køjxp, øy ja wine'en ja ayo'on yjayiktanipiky. Jøts kajpxpoo'kxti nayide'en ja Aristobulo møøt ja y'u'nk ñidø'øxy. 11 Kajpxpoo'kxidik øts ja nmigugajp pøn txøøw'ajtp Herodiön, jøts nayide'en ja Narciso, jøts pøn jaty jam tsinaadyip ja' tyøjkjotp, pøn ja nwindson'ajtim tø tjanchjawidi.

¹² Jøts nayide'en xkajpxpoo'kxtit ja Trifena møøt ja Trifosa, pøn amuum tmidundip ja nwindson'ajtim, jøts nayide'en ja Pérsida, adøm ja nmigu'uk pøn kawine'en kujk tmiduñ ja Dios. ¹³ Jøts nayide'en xkajpxpoo'kxtit ja Rufo, pøn amumjoojt tjantyimyjanchja'wip ja nwindson'ajtim, jøts kajpxpoo'kxidi ja tyaak nayide'en, jade'en øts ja njawi sam øts ngø'ømdaagin. ¹⁴ Kajpxpoo'kxti ja Asincrito, ja Flegonte, ja Hermas, ja Patrobas, ja Hermes, jøts møøt niduki'iyi ja migu'uktøjkti pøn ja Dios yjanchja'widip, pøn jaty ja jam møøtti. ¹⁵ Nayi kajpxpoo'kxti ja Filólogo møøt ja Julia, jøts ja Nereo møøt ja myiga'axkiixy, jøts ja Olimpás nayide'en xkajpxpoo'kxtit møøt niduki'iyi pøn jaty ja jam møøt, pøn ja Dios yjanchja'widip.

¹⁶ Nadyuknijawiyidi ja kajpxpoo'kxin nixem niyam sa Dios ttsøky. Mdanigajxidip ja kajpxpoo'kxin pøn jaty ja nwindson'ajtim Jesucristo yjanchja'widip øy madsoo.

¹⁷ Migu'uktøjkti, mjatyimy'ejxtibim pøn yiktseptøjkidip pøn yiktundigøødyip. Ja tsep ja nugo yiknaxkida'akwandip jøts mee mnawya'kxit, pø ja'axi ja yikma'atwandip midi meets tø myiktukmadøy, pø ka'axi ja jade'en ni midi mee tø xjaty midi mee tø xnijawi, jade'en ne'egi tymbyaat'atyi ku xpuwa'atstit. ¹⁸ Ka' yø'øbi jaa'y tmidundip ja nwindson'ajtim Jesucristo, kø'øm yø ñayjotmay'atyidi ti yø ejtxidip ka'ejtxidip, jøts twin'øøndi ja jaa'y pøn tkanija'widipnim, øy ja Dios yja' nadyijyi amyujy tsaachuyjy tmigajpxti. ¹⁹ Jøts ñija'wip øy pøn sa meets xpaduujni ja Dios yja'; ja'agøjxp

mee ndajotkujk'aty. Ja' øts ja'ayï ndsøjkpy jøts xwinmaa'ñ'attit sa xu'undit ja tum ja øybi, jøts kidi ja ne'egi mjaakmayidi ja ka'øybi. ²⁰ Jøts ja Dios pøn ja øy'ajtin xondaajkin amuum tjagyajp, tsojk ja nøjkx ja miku' myøk'ajtin tyikwindigøjyi, jøts ja niti majadaajkin tka'ukpatnit meets mwingujky. Paatti ja nwindson'ajtim Jesucristo ja kyunuu'kxin.

²¹ Nayi mdanigajxidipts ja Timoteo ja kajpxpoo'kxin pøn øts møøt nduñ, jøts nayide'en Lucio, møøt ja Jason, møøt ja Sosípater, øts nmigugajp nmigunaajxti.

²² Nayi mgajpxpoo'kxmidiip ja Tercio nwindson'ajtimgøjxp, pøn øts ya'at nøky ndukjaapy.

²³ Jøts nayide'en mgajpxpøø'kxyidi ja Gayo. Ja' tyøjkjotp øts yam ndsøøni, jøts nay ja' t'anuu'kxyajkp ja tyøjk ma ñamyukyidi pøn jaty ja Dios yjanchja'widip. Jøts nayide'en mdanigajxidip ja kajpxpoo'kxin ja Cuarto jøts ja Erasto, pøn ja ya'at kajpmeeñ myachomujkpy.

²⁴ Mo'ojidip ja nwindson'ajtim Jesucristo ja kyunuu'kxin mee niduki'iyi. Jade'ents øts idø'on ndsøky'aty.

Ku ja Dios y'ukyik'ajot'ajtni

²⁵ Tmøja'windits tkunuu'kxyja'windits ja Dios, wan mbudøkiyidi jøts ja mjanchja'win tu'ugyi amumjoojt xyik'ettit sam mduknijawiyidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, sa ja nitso'ok'ajtin yikpaaty midi øts ngajpxwa'kxpy, ja Jesucristo y'ixpøjkin. Jøts ja' yø' midi ja Dios jekñim tø tñigajpxy, midi ja jeky tø xkaduknijawa'am jøts

ku ja jayimni jødsnim ja naxwii'ñit cho'onda'aky.
²⁶ İxyamts ja tø yiknijawinim ku ja kyajpxy
 y'ayuujk tø ttukjaadyañ ja kyugajpxtyøjk, sa kø'øm
 tyikutuky ja Dios Teety xemikøjxpit. Jøts ja tuki'iyi
 yiktuknijawidi ja kajp ja naajx jøts tjanchjawidit
 jøts tpaduujnidit ja yja'.

²⁷ İTu'ugyi Dios Teety møj jøts ja' tu'ugyi
 tnija'widyaapy, wants xemikøjxp ja tkupiky'aty
 tmadøy'aty adøm ja nwindsø'jkin ku ja
 nja'byaajtindi ngajpxpaajtindi amuum
 nwindsøn'ajtim Jesucristo køjxp! Jade'ents idø'øn
 ja y'ejxi tyiyi.

**Ja ɔgyajpxy ja ɔmyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nitso'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mxp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d